

UMEÅ UNIVERSITET

Institutionen för socialt arbete

Examensarbete 15 hp, Termin 6

Vårterminen 2026

Barn i osäkra boendeformer - drabbas skolgången?

En kvalitativ studie utifrån skolkuratorers
erfarenheter

Children in precarious housing –
is their schooling affected?

A qualitative study based on the experiences of
school counselors

Handledare:
Frida Rudolphi

Författare:
Emma Ekman & Angelica Åström

UMEÅ UNIVERSITET

Institutionen för socialt arbete

Examensarbete, 15 hp

Termin 6, VT -26

Författare: Emma Ekman och Angelica Åström

Handledare: Frida Rudolphi

Barn i osäkra boendeformer – drabbas skolgången?

Children in precariuos housing – is their schooling affected?

Sammanfattning

Syftet med denna studie är att undersöka om och hur osäkra boendeformer har betydelse för skolgången för barn i mellan- och högstadiet utifrån skolkuratorers erfarenheter samt ta reda på hur skolan kan jobba för att stötta dessa elever i skolgången. Tidigare internationella studier visar att osäkra boendeformer kan ha negativ inverkan på barns skolgång i form av hög frånvaro, dåligt mående och sämre skolprestationer jämfört med andra jämnåriga och vi vill undersöka om det kan finnas likheter i en svensk kontext. Studiens syfte undersöks genom fyra semistrukturerade intervjuer med skolkuratorer som har erfarenhet av att arbeta med elever i osäkra boendeformer. Studiens teoretiska ramverk utgår från ett resursperspektiv med fokus på ekonomiska och sociala resurser samt KASAM (känsla av sammanhang) i syfte att analysera och belysa vilka erfarenheter skolkuratorer har av hur osäkra boendeformer kan ha betydelse för skolgången. Resultatet visar att skolkuratorerna upplever att ett osäkert boende kan ha negativ inverkan på skolgången, vilket kan visa sig på olika sätt hos eleven. Skolan kan också vara en trygg och stabil plats för elever som lever i osäkra boendeformer. Det framkommer även att skolkuratoren kan spela en viktig roll för hela familjen som lever i osäkra boendeformer, men att skolkuratorers arbete begränsas av yrkets strukturella ramar.

Sökord/Nyckelord

Osäkra boendeformer, grundskoleelever, skolgång, skolkuratorer

TACK

Vi vill börja med att rikta ett stort tack till vår handledare Frida Rudolphi som väglett oss och tålmodigt kommit med tips, råd och delat med sig av sina erfarenheter som bidragit till utformningen av denna kandidatuppsats.

Vi vill även säga tack till de skolkuratorer som valde att ställa upp i vår studie och gjorde detta arbete möjligt. Era erfarenheter har varit otroligt värdefulla för oss.

Vi vill även tacka varandra för ett bra samarbete. Ett sista tack till alla de som stöttat, hejat och peppat oss under tiden vi skrivit detta arbete.

Emma Ekman och Angelica Åström

April 2026

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning	5
1.1 Syfte:.....	6
1.2 Frågeställningar	6
1.3 Begreppsdefinitioner	7
2. Forskningsöversikt.....	8
2.1 Vräkning och osäkra boendeformer	8
2.2 Osäkra boendeformer och skola	10
2.3 Socialtjänstens ansvar	14
2.4 Samverkan	16
2.5 Barnperspektiv	18
3. Teori.....	19
3.1 Ekonomiska resurser	19
3.2 Sociala resurser	19
3.3 Kapitalformer	20
3.4 KASAM (känslan av sammanhang)	20
4. Metod	21
4.1 Urval	21
4.2 Datainsamling.....	22
4.3 Litteratursökning	24
4.4 Analysmetod.....	24
4.5 Etiska överväganden.....	25
4.6 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet.....	25
4.7 Arbetsfördelning.....	26
5. Resultat.....	26
5.1 Osäkra boendeformer och skola	27
5.2 Kurators arbete i skolan	29
5.3 Samverkan	30
6. Analys	31
7. Diskussion.....	33
7.1 Vidare forskning	34
8. Referenser	36
9. Bilagor	40
BILAGA 1 – Informationsbrev	40
BILAGA 2 - Intervjuguide	41
BILAGA 3 – Samtyckesblankett	42

1. Inledning

Varje dag lever tusentals barn i Sverige i osäkra boendeformer, vilket kan innebära att de exempelvis bor hos släktingar, med tillfälliga bostadskontrakt eller på skyddsboenden. Detta ses enligt Socialstyrelsen (2024a) som ett allvarligt samhällsproblem. I en kartläggning av hemlöshet i Sverige (Socialstyrelsen, 2024a) tros mörkertalet vara stort, eftersom statistiken endast omfattar en begränsad del av de barn som faktiskt lever i osäkra boendeformer. Många familjer som lever i osäkra boendeformer har ingen kontakt med socialtjänsten och inkluderas därför inte i kartläggningen. Bland de barn som är med i kartläggningen lever de flesta tillsammans med en eller båda föräldrarna i en så kallad hemlöshetsituation (Socialstyrelsen, 2024a).

Ett stabilt boende är en grundläggande förutsättning för barns trygghet och utveckling (Socialstyrelsen, 2024a). Trots att Sveriges regering (Socialdepartementet, 2024) har formulerat en nollvision mot vräkningar av barnfamiljer har antalet barn som drabbas av vräkningar fortsatt att öka varje år sedan 2016 (Barnombudsmannen, 2022; Socialstyrelsen, 2025). Detta kan tyda på att många barn i Sverige lever i en vardag som präglas av brist på stabilt boende. En annan betydande plats i många barns vardag, förutom hemmet, är skolan där de vanligen spenderar mycket av sin tid. Enligt Nygren (2020) utgör skolan en central del av barns och ungdomars vardag, vilket gör den till en viktig arena för att främja hälsa och välmående. För oss väcker det tankar om hur barns deltagande, mående och sociala relationer i skolan påverkas av en osäker boendeform.

Alla barn i Sverige har enligt lag rätt till utbildning och är skolpliktiga från året de fyller sex år. Skollagen (2010:800) ska säkerställa att alla elever ges möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar. Sedan år 2020 fastslår lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (även kallad barnkonventionen) barnens rätt till både utbildning och en skälig levnadsstandard. Utifrån Björkhagen Turesson och Staaf (2023) framkommer att trots dessa rättigheter riskerar barn som lever i osäkra boendeformer att inte få samma möjlighet att delta i skolgången som andra barn som lever i en stadigvarande boendeform. Semanchin Jones et al. (2018) beskriver att barn som lever i osäkra boendeformer kan ha svårt att delta i skolan, bland annat på grund av upprepade flyttar som påverkar avståndet till skolan eller gör att barnet tvingas byta skola. Samtidigt kan stigmatisering, stress och oro för sin boendesituation påverka barnets psykiska hälsa (Semanchin Jones et al., 2018). Detta kan tyda på att det finns en klyfta mellan barns lagstadgade rättigheter och deras faktiska livsvillkor.

Både svensk och internationell forskning visar att barns livsvillkor har betydelse för deras möjligheter att delta i undervisning och tillgodogöra sig skolgången (Björkhagen Turesson & Staaf, 2023; Semanchin Jones et al., 2018). Viss forskning tyder på att barn som lever i osäkra boendeformer ofta upplever sämre psykisk hälsa, har en högre risk för skolfrånvaro, oftare byter skola och har svårare att följa med i skolarbetet jämfört med de elever som bor i en varaktig boendeform (Björkhagen Turesson & Staaf, 2023; Hong & Piescher, 2012; Semanchin Jones et al., 2018; Fernqvist et al., 2020, kapitel 6). Även om osäkra

boendeformer hos skolpliktiga barn är ett fortsatt ökande samhällsproblem finns det, så vitt vi kan bedöma, begränsad forskning om hur boendeförhållanden påverkar barn i skolan utifrån en svensk kontext.

För att förstå elevernas situation framstår skolkuratorer som en central yrkesgrupp att intervjua utifrån erfarenheter kring arbetet med barns utsatthet. Blom et al. (2020) beskriver att skolkuratoren ansvarar för elevers psykosociala situation och arbetar både förebyggande och stödjande. Skolkuratoren är ofta en person som har socionomexamen, där utbildningen ger generell kunskap inom samhälle, pedagogik och juridik samt färdigheter i att ha samtal med barn både individuellt och i grupp. Skolkuratoren är en del av elevhälsoarbetet som ska finnas på alla grundskolor i Sverige, och hjälper de elever som behöver någon form av stöd i skolan, både genom samtal och samverkan med andra aktörer (Blom et al., 2020). Havlik et al. (2018) menar att skolkuratorer är en relevant yrkesgrupp att studera när det kommer till skolgången för barn i osäkra boendeformer, eftersom de kan möta dessa elevers behov i sitt dagliga arbete. Även Fernqvist et al. (2020, kapitel 6) beskriver att skolkuratoren, med sin kompetens inom sociala problem, har en nyckelroll i arbetet med att stötta ekonomiskt utsatta elever i skolgången, i elevers mående och att hjälpa elever att nå skolans kunskapsmål. Mot denna bakgrund kan skolkuratorernas erfarenheter vara särskilt intressanta för vår studie. Som centrala aktörer i skolan kan skolkuratorerna bidra med unika perspektiv på huruvida osäkra boendeformer uppfattas ha betydelse för de psykiska, sociala och utbildningsmässiga aspekterna av elevers skolgång.

1.1 Syfte:

Syftet med studien är att undersöka hur osäkra boendeformer kan ha betydelse för skolgången för barn i mellan- och högstadiet utifrån skolkuratorers erfarenheter.

1.2 Frågeställningar

- Vilka erfarenheter har skolkuratorer av osäkra boendeformer hos elever?
- Vilken betydelse upplever skolkuratorer att elevers osäkra boendeformer har för deras skolgång?
- Finns det något arbetssätt som skolkuratorer är involverade i för att stödja elever i deras skolgång utifrån elevernas osäkra boendeform? I så fall hur?
- Har skolkuratorer erfarenheter av samverkan mellan skola och socialtjänst i arbetet med elever som lever i en osäker boendeform? I så fall, hur ser den ut?

1.3 Begreppsdefinitioner

Skolgång

Med begreppet *skolgång* utgår vi från en bred betydelse av ungas tillvaro i skolan. Vi fokuserar på elevens möjlighet att delta i undervisningen, mående och sociala relationer i skolan. Vi utgår från begreppet i en bredare bemärkelse för att fånga upp alla aspekter utifrån skolkuratorernas erfarenheter av osäkra boendeformers betydelse för vardagen i skolan, för att inte begränsas av vår egen förförståelse.

Osäker boendeform

I denna uppsats använder vi begreppet *osäker boendeform* för att beskriva barns utsatta boendesituation. Vi använder begreppet som en synonym till Socialstyrelsens (2024b) definition av hemlöshet, enligt fyra olika hemlöshetsituationer: akut hemlöshet som inkluderar att sova ute, på härbärke eller jourboende och skyddat boende, att stå utan eget boende efter avslutad vistelse på institution som tvångsvård vid Statens institutionsstyrelse (SiS), familjehem eller häkte; träningslägenhet eller andra långsiktiga boendelösningar med bistånd enligt Socialtjänstlagen; ofrivilligt boende hos släktingar eller som inneboende hos privatperson (Socialstyrelsen, 2024b).

Vår bedömning är att ordet hemlöshet i vardagligt tal associeras med att endast leva på gatan eller utan tak över huvudet. För att tydliggöra att vår studie omfattar en bredare definition av hemlöshet och inkluderar många fler boendesituationer, allt från att sakna tak över huvudet till att bo som inneboende hos andra eller på institution, använder vi begreppet osäkra boendeformer som övergripande benämning. Vi bedömer att det är en bättre beskrivning av den breda variationen av boendeosäkerhet som inkluderas i studien.

Med osäkra boendeformer inkluderar vi alla barn som saknar tillgång till en varaktig och stabil bostad. Det rör sig om boendelösningar präglade av kortsiktighet, bristande stabilitet eller oklara villkor. Det kan exempelvis innebära att boendet ordnas genom sociala insatser, informella eller otillåtna andrahandslösningar, kortvariga boendekontrakt, eller vistelse i boendeformer som inte är avsedda för permanent bosättning, såsom akutboenden, campingar, i bilar eller andra tillfälliga lösningar. Vi kommer inte beröra alla boendesituationer som nämns ovan. Mycket fokus läggs vid kvaliteten på boenden anordnade av socialtjänsten då det är den myndighet som har ansvar för att hjälpa barn i utsatta livssituationer. De osäkra boendeformer vi beskriver är därför inte på något sätt uttömmande och de inverkningsboendesituationen kan ha på hälsa och deltagande i skolan för elever kan appliceras på fler boendeformer än de som nämns i arbetet. Två hemlöshetsbegrepp vi vill förklara närmare är strukturell och social hemlöshet för att förtydliga skillnaderna mellan dessa.

Strukturell hemlöshet

Strukturell hemlöshet kan uppstå när familjer inte får en bostad på grund av hinder på bostadsmarknaden eller ekonomiska förutsättningar. Hinder kan vara bostadsbrist, höga hyror eller låga inkomster. Familjen kan fungera väl i vardagen, men har ändå svårt att få ett varaktigt bostadskontrakt, vilket gör att de riskerar att hamna utanför både den reguljära bostadsmarknaden och socialtjänstens stöd. Om en familj inte uppvisar social problematik

som motiverar stödinsatser från socialtjänsten, måste den själv ordna en bostad, trots att det finns hinder för att komma in på bostadsmarknaden.

Social hemlöshet

Social hemlöshet kan uppstå när personer har svårt att skaffa eller behålla en bostad på grund av social problematik, såsom psykiska problem, missbruk och/eller våld i nära relation. Eftersom de underliggande orsakerna är mer komplexa vid social hemlöshet, räcker det sällan med enbart en bostad, utan det kräver ofta kompletterande socialt stöd.

2. Forskningsöversikt

I följande avsnitt presenteras den forskning vi tagit del av och fördelat det på fem delar; vräkning och osäkra boendeformer, osäkra boendeformer och skola, socialtjänstens ansvar, samverkan samt barnperspektiv.

Vi har främst utgått från internationell forskning om skolgång för barn som lever i osäkra boendeformer, eftersom den svenska forskningen som vi hittade på området var mer begränsad. Detta kan bero på att forskningsfältet har fått större uppmärksamhet i andra länder än i Sverige. Många av de relevanta internationella studierna vi funnit är från USA, ett land med större befolkning och där problematiken med barn i osäkra boendeformer troligtvis är mer utbredd, vilket kan ha bidragit till att det finns en omfattande forskning på området. Det finns stora skillnader i skolsystem och samhällets sociala skyddsnät mellan länder, vilket kan göra att den internationella forskningen inte alltid är applicerbar på en svensk kontext. Däremot finns det likheter i nationell och internationell forskning när det berör barns egna upplevelser, som vi bedömer är viktiga att lyfta fram.

Den forskning vi tagit del av och redovisar pekar på många sätt åt samma håll, men är inte på något sätt heltäckande. Detta är vad vi genom våra sökord och de databaser vi använt oss av, som presenteras i metodavsnittet, fått fram. Det är mycket möjligt att andra sökvägar kan leda fram till forskning som tyder på andra resultat.

2.1 Vräkning och osäkra boendeformer

Det finns flera orsaker till att barn är tvungna att bo i en osäker boendeform, en av orsakerna beror på vräkning. Barnfamiljer som drabbas av vräkningar i Sverige ökar (Sveriges stadsmissioner, 2026; Socialstyrelsen, 2025; Socialdepartementet, 2024). Socialstyrelsen har fått i uppdrag av regeringen att undersöka uppkomsten av ökningen samt hur vräkningar kan förebyggas (Socialdepartementet, 2024). Att bli vräkt, eller avhyst, innebär att den boende måste lämna bostaden och den vanligaste orsaken till vräkning är att personen inte kan betala hyran (Knutagård, 2018; Ryttersson, 17 mars, 2025; Von Otter et al., 2017). Knutagård (2018) visar att endast en liten del av personer som blir vräkta från sina hem får sin inkomst genom anställning. Detta innebär att en majoritet av personerna som vräks får sin inkomst via bidrag och det drabbar en redan ekonomiskt utsatt grupp som har svårt att etablera sig på bostadsmarknaden (Knutagård, 2018).

Många av de familjer som är utsatta för osäkra boendeformer består av en ensamstående mamma med ett eller flera barn (Knutagård, 2018; Kahlmeter et al., 2018; Portwood et al., 2013). Enligt Socialstyrelsen (2024a) är våld i nära relation en betydande bidragande faktor till att kvinnor med barn är tvungna att bo i en osäker boendeform. Våldet kan tvinga en kvinna att lämna sitt hem med sina barn och söka tillfälliga boendelösningar, såsom skyddade boenden, vilket innebär att även barnen drabbas av bostadslöshet (Socialstyrelsen, 2024a). Våldet i hemmet påverkar därför inte bara barnens trygghet och vardag, utan även deras möjlighet att ha ett stabilt boende. I en amerikansk studie av Portwood et al. (2013) beskrivs det att barn i otrygga boendeformer oftare upplever mer våld och fler flyttar än barn som lever i en stabil boendeform. Nästan hälften av de hemlösa barnen i studien hade flyttat minst tre gånger under det senaste året. De ständiga flyttarna och den sociala otryggheten gör att barnen riskerar att förlora sina sociala nätverk och sina vardagliga rutiner (Portwood et al., 2013).

Semanchin Jones et al. (2018) genomförde en amerikansk studie baserad på intervjuer med unga vuxna mellan 18 och 24 år som har tidigare erfarenheter av osäkra boendeformer under sina skolår. Intervjupersonerna beskriver att de haft många olika boenden och flyttade ofta mellan olika platser. Vissa pendlade mellan att bo i fosterhem och periodvis hos sina biologiska föräldrar, men berättar att dessa hem ofta var instabila på grund av olika missförhållanden som kunde finnas i hemmen. Andra bodde periodvis hos släktingar eller tillfälligt hos vänner, och det var vanligt att de bytte boende flera gånger. Några hade upplevt mer akut hemlöshet där de bodde på härbärke eller delade bostad med andra familjer (Semanchin Jones et al., 2018). Resultatet av studien vittnar om att en stor andel av de unga vuxna upplevde svårigheter i skolgången i form av bland annat hög frånvaro och låga betyg som en konsekvens av de osäkra boendeformerna de levde i under skolåren. Respondenterna reflekterar över att känslan av att känna sig utelämnade och bristen på handlingsutrymme gällande bostadssituationen kan ha varit faktorer som stått i vägen för deras välmående och möjligheter till utbildning (Semanchin Jones et al., 2018).

Kahlmeter (2021) redovisar i en longitudinell studie baserad på omfattande registerdata över vräkningar i Sverige mellan 2009 och 2012 att vräkning kan vara en riskfaktor för låg utbildningsnivå hos ungdomar, men beskriver samtidigt att inga långsiktiga slutsatser kan dras av studien på grund av den korta uppföljningstiden. Berg och Brännström (2018), som undersökte vräkning ur en svensk kontext utifrån populationsdata, visar att föräldrar som vräks ofta har en koppling till kriminell verksamhet, låg inkomstnivå eller svag etablering på arbetsmarknaden. Det kan indikera att barnens vardag präglas av otrygghet och att de tillhör en redan utsatt grupp på mer än ett sätt. Barn i familjer som riskerar vräkning eller har blivit vräkta löper också större risk än icke-vräkta barn att bli placerade i familjehem (Berg & Brännström, 2018). Berg och Brännström (2018) framhåller att familjehemsplaceringar kan leda till en ökad risk för hemlöshet, låg utbildningsnivå och arbetslöshet i framtiden. En ostabil boendesituation kan därmed ha en negativ inverkan på ett barns liv ur ett livsloppsperspektiv när det kommer till hälsa, välmående och utbildning (Berg & Brännström, 2018). Ett stabilt boende är däremot ofta en grundförutsättning för att barn ska växa och utvecklas gynnsamt, exempelvis genom att gå i skolan, utöva fritidsaktiviteter och träffa vänner (Socialstyrelsen, 2022).

Kahlmeter (2021) beskriver i sin studie att det finns en stor risk att inte gå ut gymnasiet för barn och unga som lever i en osäker boendeform. Mer än hälften av de ungdomar som tvingas flytta på grund av vräkning tog inte gymnasieexamen, jämfört med 23% av de ungdomar som inte hade flyttat eller blivit vräkta under tiden för studien. Frekventa flyttar kan också innebära flera skolbyten. D-Wester (2020) beskriver att skolbyte ses som en riskfaktor för skolfrånvaro hos elever. Kahlmeter (2021) belyser att bland de ungdomar som utsattes för tvångsflyttar på grund av vräkning är det vanligare att ha föräldrar som fått socialbidrag, har erfarenhet av psykiatrisk vård eller att ungdomen lever med en ensamstående förälder, än hos ungdomar som lever under stabila boendeformer.

2.2 Osäkra boendeformer och skola

I relation till vräkning och osäkra boendeformer blir skolans ansvar särskilt viktigt för barnets välmående och utveckling. Skolan kan utgöra en stabil och stödjande miljö för elever som befinner sig i utsatta livssituationer, såsom svåra familjeförhållanden eller social utsatthet (Nygren, 2020). Enligt den svenska skollagen (2010:800) har alla elever i grundskolan rätt till en likvärdig utbildning. För att uppnå detta betonar Skolverket (1 augusti 2025) att skolan har ett särskilt ansvar att anpassa stödet efter elevernas olika behov för att utjämna skillnader i deras förutsättningar.

Trots skolans kompensatoriska uppdrag och lagstadgade ansvar visar forskning att barn som lever i en osäker boendeform ofta möter betydande svårigheter i sin skolgång, något som kan påverka både deras närvaro och möjlighet att fokusera på skolarbetet (Fernqvist et al., 2020, kapitel 3; Hong & Piescher, 2012). I en svensk studie av Björkhagen Turesson och Staaf (2023), baserad på intervjuer med barn i osäkra boendeformer, berättar ett av barnen att han missat skolan för att boendesituationen påverkar hans mående. Boendet är för honom psykiskt påfrestande då familjen lever trångt och han saknar utrymme för ett privatliv. Han har även jobbiga tankar om familjens osäkra framtid som gör det svårt att sova ordentligt. I hans fall uppmärksammas frånvaron av skolan och rektorn ringer eleven för att fråga hur det var med honom. I de enskilda intervjuerna berättar flera barn att de känner skam över sin boendeform. Denna skam bidrar, enligt barnen, till att de undviker att berätta för skolpersonal om sin livssituation, då de upplever att skolan ändå inte kan hjälpa dem (Björkhagen Turesson & Staaf, 2023). Fernqvist et al. (2020, kapitel 6) belyser liknande svårigheter i barnens förtroende för skolpersonalen och visar att barnens utsatthet påverkar både deltagande och relationer i skolan. Barnen kan också utveckla så kallade döljandestrategier och bär sin utsatthet som en hemlighet, vilket ibland kan leda till självexkludering från sociala kontakter med jämnåriga (Fernqvist et al., 2020, kapitel 3).

Liknande erfarenheter framkommer även i den amerikanska studien av Semanchin Jones et al. (2018). De beskriver hur vissa av intervjupersonerna under sin skoltid medvetet varit tysta om sin boendesituation för att inte vänner eller skola skulle lägga sig i deras privatliv. Denna brist på tillit resulterade i att intervjupersoner undvek att berätta om allvarliga händelser i sina liv, vilket i sin tur medförde att de inte fick det stöd de var i behov av. Flera av intervjupersonerna har upplevt att olika myndigheter reagerat både för lite och för mycket. I vissa fall hade de inte fått någon hjälp alls, trots att de försökt signalera att något var fel (Semanchin Jones et al., 2018).

Semanchin Jones et al. (2018) betonar vikten av att barn och unga behöver en trygg vuxen som de kan vända sig till för stöd och samtal, men beskriver samtidigt att personal på skolor ofta saknar förståelse för elevernas livssituation. Enligt intervjupersonerna var det livssituationen som bidrog till att de hade haft svårt att navigera i de nya skolmiljöerna. Vid frekventa skolbyten blev regler och förväntningar ständigt förändrade och otydliga. Denna osäkerhet skapade frustration, som i kombination med tidigare trauman, ofta ledde till svårigheter med känsloreglering och utåtagerande beteende. Istället för att skolan undersökte de bakomliggande orsakerna till deras beteende, möttes eleverna av konsekvenser, exempelvis tillfälliga avstängningar som en disciplinär påföljd. Det resulterade i att eleverna missade ytterligare undervisning, vilket skapade en negativ spiral (Semanchin Jones et al., 2018). Skolkuratorerna som deltog i en amerikansk studie av Havlik et al. (2018) berättar att relationen mellan lärare och elever förbättrades när lärarna hade kunskap om barnens osäkra boendeform. De får då möjlighet att skapa de trygga relationer som kan vara nödvändiga för att eleverna ska våga berätta om sina hemförhållanden.

Utöver relationen till vuxna pekar Semanchin Jones et al. (2018) även på hur osäkra boendeformer kan påverka barns vänskapsrelationer i skolan. Barn som lever i osäkra boendeformer har ofta erfarenhet av frekventa flyttar, vilket försvårar möjligheten att etablera stabila kompisrelationer och en känsla av tillhörighet. Begränsade möjligheter att skapa och upprätthålla varaktiga vänskapsrelationer kan även påverka utvecklingen av sociala färdigheter (Semanchin Jones et al., 2018; Havlik et al., 2018). Nygren (2020) framhåller att relationer med jämnåriga på skolan är betydelsefulla, men att dessa relationer kan ha en dubbel funktion för elevernas välmående. Stödjande och trygga vänskapsrelationer kan vara en skyddsfaktor för elever med låga skolresultat eller hög stress från psykiska påfrestningar, medan problematiska relationer ökar risken för psykisk ohälsa (Nygren, 2020).

Relationen mellan hem och skola kan också påverka barnen. I den amerikanska studien av Lafavor et al. (2020) undersöks hur föräldrar och lärare uppfattar barnen som lever i akut hemlöshet och bor på härbärgen. Specifikt studeras hur de vuxnas föreställningar om barnens kunskapsnivå, intresse och beteende stämmer överens med barnens faktiska prestationer på standardiserade prov i läsning, matematik och logiskt tänkande. I undersökningen framkommer gällande barnens beteende att lärare främst skattar svårigheter med impuls kontroll och anpassningar till förändringar hos eleverna. Dessa beteenden framstår för lärarna som mer problematiska än vad som är typiskt för jämnåriga elever. Föräldrarna däremot fokuserar i högre grad på barnens svårigheter med känsloreglering, vilket de ser som en rimlig reaktion på familjens livssituation. Generellt sett skattar lärare barnens beteendeproblem som mer omfattande än vad föräldrarna gör. När det gäller skolprestationer har föräldrarna en mer rättvis bild av barnens förmågor än lärarna (Lafavor et al., 2020). Det visar sig att föräldrarnas bedömning av barnens kunskapsnivå är mer träffsäker, då den stämmer väl överens med barnens resultat på tester i läsning och matematik.

För lärarna finns det däremot inget samband mellan deras bedömning av barnens förmågor och de faktiska testresultaten (Lafavor et al., 2020). Lärarnas uppfattningar om barnens engagemang i skolarbetet stämmer däremot med elevernas prestationer. Enligt Lafavor et al. (2020) tyder detta på att lärares bedömningar kan färgas av fördomar och negativa förväntningar baserade på barnens livssituation. Det kan i sin tur riskera att dessa barn får

sämre stöd än andra elever i skolan. I linje med detta berättar intervjupersonerna i Semanchin Jones et al. (2018) studie att de känt sig svikna av skolan. En av intervjupersonerna beskriver hur hen upplevt att lärarnas syn på olika etniciteter avgjorde mängden hjälp de fick, och att fokuset oftare låg på beteendeproblem snarare än på att ge stöd i skolarbetet.

Utöver de utmaningar som rör lärares förhållningssätt och bedömningar, medför osäkra boendeformer även praktiska hinder. Samzelius (2017) visar i sin rapport att samtliga av de barnfamiljer som deltog i studien hade tvingats flytta flertalet gånger och till olika former av bostäder, såsom vandrarhem och campingplatser, ofta belägna långt från barnens skolor. De långa resvägarna resulterar i långa dagar, trötthet och koncentrationssvårigheter, något som även Socialstyrelsen (2022) belyser. Samtidigt framhåller Samzelius (2017) att många föräldrar som deltagit i studien beskriver att det, trots de långa resvägarna, är viktigt för dem att barnen får gå kvar i samma skola. Att gå kvar i samma skola möjliggör att barnen kan behålla sina sociala relationer och ha trygga vuxna som känner till barnets bostadssituation och därmed kan ge stöd i skolan. Dock kan de långa resvägarna också leda till hög frånvaro, exempelvis när barnet inte kan ta sig till skolan på egen hand och föräldern inte har möjlighet att följa med (Samzelius, 2017).

Havlik et al. (2018) beskriver en lag i USA, McKinney-Vento Homeless Assistance Act, som anger att skolor är skyldiga att ordna transport för hemlösa elever. Transporten beskrivs som avgörande för att eleverna ska kunna gå kvar i sin ursprungsskola, bibehålla hög närvaro och därmed ha möjlighet att nå kunskapsmålen (Havlik et al., 2018). I studien framgår att det ofta är skolkuratorerna som koordinerar detta, till exempel genom att ordna bussar eller resekostnader för att hämta upp enskilda elever vid härbärgen. I Sverige har vi inte hittat någon lag som ställer motsvarande krav på att hjälpa elever i osäkra boendeformer med skolresor. Trots den amerikanska lagen visar dock Garcia et al. (2018) att hemlösa barn som går i årskurs sju och åtta samt bor på härbärgen har högre skolfrånvaro och en större risk för att hoppa av skolan än elever som har ett varaktigt boende. Detta beror på bristande samordning där myndigheter arbetar isolerat från varandra, vilket gör att barnens skolgång ofta hamnar i skymundan (Garcia et al., 2018).

Utöver långa resvägar till skolan kan även trångboddhet påverka barns studiemöjligheter på hemmaplan. Enligt Björkhagen Turesson och Staaf (2023) berättar ett av de intervjuade barnen som bor i en osäker boendeform att bristen på utrymme och lugn i hemmet gör det svårt att koncentrera sig på skolarbetet hemma. Forskning tyder på att osäkra boendeformer ofta hänger samman med högre skolfrånvaro, fler skolbyten och sämre studieresultat (Garcia et al., 2018; Hong & Piescher, 2012; Portwood et al., 2013). Det framgår att boendeformen i sig kan ha betydelse för barnens skolnärvaro och prestationer. Hong och Piescher (2012) visar att barn som har mer stabila boendeformer, såsom mer permanenta stödboenden, uppvisar förbättrade skolresultat över tid, särskilt i matematik. Ett permanent boende bidrar till färre skolbyten, ökad närvaro och bättre möjligheter för skolan att identifiera behov av stöd (Hong & Piescher, 2012).

Fernqvist et al. (2020, kapitel 6) beskriver att skolgången kan vara motsägelsefull för ekonomiskt utsatta barn. Dels påverkar barnens utsatthet skolgången negativt med hög frånvaro och dåliga skolprestationer jämfört med andra jämnåriga. Samtidigt upplever

eleverna att skolan är viktig eftersom det kan vara en väg till en mer ekonomiskt stabil framtid som vuxna (Fernqvist et al., 2020, kapitel 6). Fernqvist et al. (2020, kapitel 6) beskriver att det på grund av strukturella faktorer kan uppstå en boendesegregation där vissa områden präglas mer av socioekonomisk utsatthet. Det kan innebära att skolor i dessa områden kan ha en hög andel elever i ekonomisk utsatthet på grund av att barnen tillhör vissa skolor utifrån närhetsprincipen. Fernqvist et al. (2020, kapitel 6) gör en jämförelse mellan vad de kallar förortsskola och medelklasskola. Där framkommer det att förortsskolan, som ofta ligger i socioekonomiskt utsatta områden, har sämre resurser att tillgå än medelklasskolan. Det kan handla om allt ifrån organisatoriska förutsättningar och kompetensen bland personalen till den fysiska miljön där förortsskolan upplevs ha sämre möbler, teknisk utrustning och mer klotter. Det kan också innebära sämre tillgång till läroböcker och annat skolmaterial (Fernqvist et al., 2020, kapitel 6).

Trots de svårigheter som många barn i osäkra boendeformer möter kan skolan fungera som en viktig skyddsfaktor (Fernqvist et al., 2020, kapitel 6). Portwood et al. (2013) visar i sin studie att hela 77 procent av barnen i hemlöshet ändå har en regelbunden skolnärvaro, vilket delvis kan förklaras av den nämnda amerikanska lagstiftningen McKinney-Vento Homeless Assistance Act. Trots närvaron i skolan finns dock skillnader i mående och skolresultat jämfört med elever med stabila boenden. Den nationella statistiken i USA visar att strax under hälften av de hemlösa barnen i årskurs 3 till 12 når godkända resultat i läsning och matematik. Dessa elever löper dessutom en betydligt högre risk att behöva gå om minst en årskurs jämfört med de elever som lever i ekonomisk utsatthet men som har ett fast boende (Portwood et al., 2013). Denna förhöjda risk förklaras främst av upprepade skolbyten som leder till avbrott i undervisningen, vilket tillsammans med emotionella och beteendemässiga svårigheter hindrar barnens utvecklingsmöjligheter.

En komplicerande faktor för skolgången kan även vara den tekniska utrustning som ofta behövs, exempelvis en dator med internetuppkoppling i hemmet, för att kunna göra sina läxor samt att samverkan mellan skolan och vårdnadshavare ofta utgår från nätbaserade plattformar (Fernqvist et al., 2020, kapitel 6). Det förutsätter att familjen har både tillgång och kunskap kring tekniska hjälpmedel, vilket kan vara svårt för familjer i ekonomisk utsatthet. Vidare kan barn bli exkluderade från skolutflykter och andra skolaktiviteter som kräver utrustning och/eller matsäck. Barnen behöver också kläder som är anpassade för årstiden både för inom- och utomhusbruk. Sammantaget innebär detta att skolan kräver en del materiella resurser för att eleven ska kunna delta och tillgodogöra sig undervisningen fullt ut (Fernqvist et al., 2020, kapitel 6).

När materiella och praktiska utmaningar begränsar barnets förutsättningar blir skolans elevhälsa, och specifikt skolkuratoren, en central aktör för att identifiera och hjälpa eleven. Att det ska finnas tillgång till kurator i grundskolan är lagstadgat i skollagen (2010, 2 kap. 25 §) som en del av skolans elevhälsoarbete. Blom et al. (2020) beskriver att skolkuratorns uppdrag innebär att stödja elever som påverkas av sociala eller psykologiska problem som kan hindra deras lärande och välmående. Detta arbete innebär att skolkuratoren kartlägger elevens situation, identifierar behov och kopplar dessa till konkreta stödåtgärder. Utöver direktkontakt med elever fungerar skolkuratoren ofta som ett stöd för lärare och annan skolpersonal, samt har en samordnande funktion mellan olika aktörer kring eleven (Hjelte, 2020).

Enligt D-Wester (2020) är skolgången avgörande för elevers framtid. De elever som inte fullföljer grundskolan får ofta sämre livsvillkor senare i livet, oavsett socioekonomisk bakgrund under uppväxten. Skolkuratoren arbetar både förebyggande och åtgärdande för att minska skolfrånvaron, bland annat genom att stärka skyddsfaktorer och hantera riskbeteenden. D-Wester (2020) betonar att orsaker till problematisk skolfrånvaro kan vara komplexa och kan sträcka sig bortom det skolkuratoren ensam kan påverka. Men faktorer såsom skolans rutiner kring närvaro, lärarnas uppmärksamhet på elever som ofta uteblir och en trygg och inkluderande skolmiljö spelar en viktig roll för att motverka skolfrånvaro (D-Wester, 2020). I arbetet med skolfrånvaro, särskilt hos nya elever där skolbyten ökar sårbarheten, kan skolkuratoren bidra genom samtal med eleven och samverka med relevanta aktörer. Detta för att fördjupa förståelsen för elevens situation och underlätta anpassningen till den nya skolmiljön, och på så sätt minska risken för frånvaro (D-Wester, 2020).

Även om skolkuratorns roll är tydligt definierad i teorin, visar forskning att arbetet med just denna målgrupp kan innebära utmaningar som ligger utanför det traditionella uppdraget. I en studie av Havlik et al. (2018) undersöks amerikanska skolkuratorers erfarenheter av att stödja elever som lever i osäkra boendeformer. Det framgår att många av skolkuratorerna de intervjuat kände sig maktlösa eftersom de upplevde att de inte räckte till för dessa elever på det sätt skolkuratorerna själva hade önskat. De kände att de inte hade tillräckligt med kunskap om målgruppen för att kunna möta elevernas behov. Vissa skolkuratorer fick fokusera mer på att tillgodose barnens grundläggande behov som mat, kläder och transport till skolan, snarare än på de traditionella stödsamtalen och att uppnå kunskapsmålen (Havlik et al., 2018).

2.3 Socialtjänstens ansvar

Socialtjänsten har en viktig roll i arbetet med att ge ett tidigt och samordnat stöd till elever som befinner sig i riskzon för "en ogynnsam utveckling" (Skolverket, 14 november 2025). Enligt socialtjänstlagen (2025:400) har socialtjänsten ansvar för att främja och skapa förutsättningar för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden. De har även ett ansvar att barnets bästa ska beaktas i alla åtgärder som rör barnet. Samma lag betonar också att socialnämnden ska arbeta för att stärka barns uppväxtvillkor, vilket kan innebära både förebyggande arbete och stödinsatser.

Trots lagens betoning på barns bästa förekommer situationer där barns levnadsförhållanden präglas av otrygghet (Samzelius, 2017; Wennerström, 2019; Björkhagen Turesson & Staaf, 2023). Barnfamiljer som utsatts för vräkning kan bli placerade av socialtjänsten i små lägenheter som de får dela med andra främmande personer och familjer, där varje enskild familj får dela på ett eget sovrum men att kök, toalett och vardagsrum är gemensamma (Samzelius, 2017). Barnfamiljer kan också bli placerade på tillfälliga boenden som campingar, hotellrum eller vandrarhem tillsammans med andra vuxna som har beroendeproblematik och/eller psykisk ohälsa. Detta innebär att familjer tvingas till temporära och osäkra boendelösningar, där de delar utrymme med andra vuxna i utsatta livssituationer. Det är en miljö som saknar de förutsättningar barn behöver för trygghet och utveckling (Wennerström, 2019). Barn som blivit placerade i dessa miljöer berättar att de varit rädda och inte vågat lämna rummet (Samzelius, 2017). Björkhagen Turesson och Staaf (2023) beskriver

att dessa former av akuta boenden är otrygga och osäkra platser för barn. Boendena är ofta små, nedgångna och bristfälliga. Det kan även bli svårt, ibland omöjligt, för barn att ta hem vänner vilket kan påverka de sociala relationerna på fritiden negativt (Björkhagen Turesson & Staaf, 2023).

Socialstyrelsen (2022) uppger att det råder en brist på bostäder, framförallt i lägre prisklasser eller med låga hyror, vilket gör det svårt för många att ta sig in på bostadsmarknaden. För att ha möjlighet att köpa eller hyra en bostad krävs det ekonomiskt kapital, ofta en fast inkomst och inga tidigare betalningsanmärkningar. Boendesituationen kan därför bli ytterligare problematisk om omständigheter i livet som plötslig arbetslöshet, långvarig sjukdom eller separation gör att de ekonomiska förutsättningarna försämras kraftigt vilket kan öka risken för vräkning.

Enligt Socialstyrelsen (2022) grundar sig majoriteten av genomförda vräkningar i Sverige i hyresskulder. Om en hyresgäst är åtta dagar sen med hyran får hyresvärden lämna meddelande om vräkning med anledning av hyresskuld. Hyresgästen har då tre veckor på sig att betala hyran för att undgå avhysning (Socialstyrelsen, 2022). Fernqvist et al. (2020, kapitel 8) konstaterar att i många fall där hot om vräkning förekommit har familjen hastigt flyttat innan datum för verkställande. Om en hyresvärd som på grund av exempelvis obetalade hyror avser vräka hyresgäster ska hen i samband med det göra en orosanmälan till socialtjänsten om det finns barn i familjen, så de i sin tur kan göra en utredning om barnet behöver stöd eller skydd utifrån barnets bästa vid risk för hemlöshet (Fernqvist et al., 2020, kapitel 8).

För socialtjänsten finns det ingen skyldighet att bevilja bistånd för hyresskulder, även om det finns riktlinjer som säger att särskilt beaktande ska tas vid ansökningar om ekonomiskt bistånd till familjer där det finns barn, men dessa riktlinjer är inte specificerade (Fernqvist et al., 2020, kapitel 8). Det är i första hand föräldrar som har huvudansvaret för att tillgodose grundläggande behov hos barnet i form av ett boende och ekonomisk stabilitet (Fernqvist et al., 2020, kapitel 8). Däremot kan socialtjänsten hjälpa till med hyresskulder under vissa omständigheter, men primärt ligger fokus på att tillgodose ett boende för barnet, vilket inte nödvändigtvis betyder att säkerställa att barnet får bo kvar i den nuvarande bostaden (Socialstyrelsen, 2022; Fernqvist et al., 2020, kapitel 8). Socialtjänsten kan även hjälpa till att upprätta avbetalningar på hyresskulden i samverkan med den enskilde och hyresvärden för att förhindra avhysning (Socialstyrelsen, 2022). Fernqvist et al. (2020, kapitel 9) beskriver att det i vissa fall kan vara negativt om man upprepade gånger ger bistånd till hyresskulder där vårdnadshavare återkommande prioriterar att lägga pengarna på annat än hyran. Stor vikt läggs vid föräldrarnas eget ansvar att förbättra sin situation. Socialtjänsten kan erbjuda olika insatser, rådgivning och stöd men kontakten med socialtjänsten bygger på frivillighet från den enskilde (Fernqvist et al., 2020, kapitel 9).

Socialtjänsten har en central roll i att stödja utsatta familjer och bidra till barns trygghet samt jobba förebyggande mot vräkningar och bostadslöshet (Socialstyrelsen, 2022; Björkhagen Turesson & Staaf, 2023; Socialtjänstlagen, 2025). Det innebär bland annat att socialtjänsten ska medverka i samhällsplanering och byggandet av bostäder, samverka med privata och kommunala hyresvärdar och bedriva uppsökande verksamhet. För det krävs det personal med god kunskap om vräkningar och bostadslöshet. God kännedom om förhållandena för kommunens invånare samt medvetenhet om individuella och strukturella riskfaktorer är viktiga aspekter av det förebyggande arbetet (Socialstyrelsen, 2022). Enligt Hong och Piescher (2012) har familjer i hemlöshet en högre

risk att bli aktuella för utredning av socialtjänsten. Samtidigt kan ett stabilt boende minska behovet av barnutredningar och placeringar utanför hemmet. Tidiga och samordnade insatser kan därför bidra till att stärka barns trygghet och minska risken för framtida ingripanden, vilket betonar vikten av ett stabilt boende under uppväxten (Hong & Piescher, 2012).

Björkhagen Turesson och Staaf (2023) rapporterar att det år 2019 infördes nya och mer restriktiva tolkningar av socialtjänstlagen (2001:453), där biståndet för bostad begränsades till en mindre grupp. Detta gjorde att familjer i strukturell hemlöshet i stor utsträckning exkluderades (Björkhagen Turesson & Staaf, 2023). De nya riktlinjerna innebär att socialtjänsten inte ser strukturell hemlöshet som sitt ansvar. Det betyder bland annat att familjer som räknas som strukturellt hemlösa många gånger får mycket kortsiktiga boendelösningar via socialtjänsten och kan behöva byta boende ofta, ibland vecka för vecka. Det skapar en vardag präglad av osäkerhet och brist på stabilitet för barnen (Björkhagen Turesson & Staaf, 2023).

Wennerström (2019) beskriver att barns behov ofta förbises i socialtjänstens kontakt med familjer i osäkra boendesituationer. Det är vanligt att ensamstående mödrar söker ekonomiskt stöd, men att barnens behov sällan beaktas när ansökningarna om boende avslås. Socialtjänsten lägger ofta ansvaret på föräldrarna, vilket i praktiken är mycket svårt att uppfylla med tanke på bostadssituationen (Wennerström, 2019). Enligt Björkhagen Turesson och Staaf (2023) vill vissa barn som de intervjuat ha mer kontakt med socialtjänsten än den de redan har. De har tidigare känt sig osynliga och vill få möjlighet att berätta hur deras livssituation ser ut, hur den påverkar dem och hur de mår. Många barn uttrycker också en önskan om att myndigheter i större utsträckning ska säkerställa att de har en trygg plats att bo på (Fernqvist et al., 2020, kapitel 8; Samzelius, 2017).

2.4 Samverkan

Samverkan mellan olika aktörer är viktig för att de vuxna runt barnet ska få en gemensam förståelse för barnets livssituation. Det krävs ett samordnat stöd som stärker barnets praktiska förutsättningar i skolan, exempelvis för att öka närvaro, minska skolbyten och ge tillgång till nödvändiga resurser (Hong & Piescher, 2012). Semanchin Jones et al. (2018) beskriver att många barnfamiljer som lever i osäkra boendeformer ofta har kontakt med flera myndigheter och verksamheter samtidigt, exempelvis skola och sociala myndigheter. Studier visar på ett behov av att vuxna inom olika verksamheter samarbetar och bemöter barn och unga med förståelse för deras livssituation och tidigare erfarenheter av svårigheter och trauman (Semanchin Jones et al., 2018; Hong & Piescher, 2012).

I studien av Semanchin Jones et al. (2018) får intervjupersonerna som har personlig erfarenhet av osäkra boendeformer och sociala insatser reflektera över sin skolgång och beskriva vad som hjälpt dem eller vad som saknats. Vissa lyfter fram betydelsen av viktiga vuxna, exempelvis skolpersonal, som visat engagemang och fortsatt att stötta dem trots svårigheter.

Portwood et al. (2013) beskriver ett samverkansprojekt i USA, där ideella organisationer arbetar med familjer som lever i osäkra boendeformer eller riskerade att hamna i osäkra boendeformer. Programmet kombinerar bostadsstöd, rådgivning och mentorskap i syfte att stabilisera familjernas situation. Även om insatserna i huvudsak genomförs utanför skolan,

sker samarbete med skolor genom bland annat remisser och uppföljning. Resultaten visar på förbättrade resultat i matematik hos barnen, medan effekterna på närvaro och läsförståelse är mer begränsade. Den snabbare utvecklingen i matematik förklaras av den ökade stabiliteten i hemmet, medan närvaron redan innan låg på en hög nivå. Barnens mående förbättrades tydligt och stabiliserades på nivåer som motsvarar ett normalt välmående, enligt barnens egna självskattningar. Detta visar hur stödinsatser i hemmet kan få positiva konsekvenser för barns skolgång och välmående (Portwood et al., 2013).

Även Hong och Piescher (2012) presenterar liknande resultat om att stödboende kan stärka barns utveckling i skolan. En stabil boendesituation kan minska antalet skolbyten och öka närvaron, vilket skapar kontinuitet i skolan och underlättar för lärare att identifiera elevens behov. Även om tillgång till en stabil bostad är en central insats, betonas också behovet av kompletterande stöd, såsom läxhjälp, studiehjälpling och tillgång till skolrelaterade resurser, för att barnen ska kunna uppnå godkända resultat (Hong och Piescher, 2012). Hong och Piescher (2012) lyfter även vikten av samarbete med kulturspecifika organisationer, eftersom många familjer i deras studie hade olika kulturella bakgrunder.

Sammantaget visar den internationella forskningen att samverkan mellan skola, myndigheter och sociala verksamheter är en viktig förutsättning för att kunna möta de komplexa behov som barn i osäkra boendeformer ofta har (Hong & Piescher, 2012; Semanchin Jones et al., 2018; Portwood et al., 2013). Samtidigt framkommer att samverkan i praktiken kan vara svår att genomföra. Fernqvist et al. (2020, kapitel 6) beskriver hur sekretess kan försvåra samverkan mellan skola och socialtjänsten i Sverige, samtidigt som skolpersonalen enligt lag har anmälningsplikt om de misstänker att ett barn far illa. Då skickas den anmälan till enheten för barn och unga inom socialtjänsten, men skolpersonal som medverkar i studien menar att det är enheten för ekonomiskt bistånd som är bäst lämpad att hantera en oro som gäller ekonomiska förutsättningar. Skolpersonalen kan uppleva bristande samverkan mellan socialtjänstens olika enheter när de ser att eleven ändå inte får sina grundläggande behov tillgodosedda för att kunna delta i skolan fullt ut. De ifrågasätter om inte socialtjänstens krav för ekonomiskt bistånd till barnfamiljer är för höga (Fernqvist et al., 2020, kapitel 6).

I Sverige anges enligt Förvaltningslagen 8 § att en myndighet ska inom sitt verksamhetsområde samverka med andra myndigheter. Hjelte (2020) beskriver att personal från skolan kan behöva samverka med olika aktörer i samhället, som socialtjänst, barn- och ungdomspsykiatri (BUP) och polis. Samverkan kan dock begränsas av sekretess och kan ibland upplevas som envägskommunikation när skolan lämnar vidare uppgifter men inte kan få information tillbaka (Hjelte, 2020). Det finns även intern samverkan inom skolan i form av elevhälsan som består av olika professioner vilka kan, förutom skolkuratoren, vara specialpedagoger, skolsköterska och skolpsykolog bland andra, för att skapa en helhetssyn (Hjelte, 2020). Hjelte (2020) menar att samverkan mellan olika professioner kan bidra till en styrka i att se en elevs svårigheter utifrån olika perspektiv och kunskapsbakgrunder. Samverkan kan då bidra till att inkludera olika regelverk och organisatoriska förutsättningar som kan bli värdefulla resurser att tillgå utifrån elevens behov. Ett mål med samverkan är att få till detta så tidigt som möjligt med de professioner som anses lämpliga utifrån elevens behov (Hjelte, 2020).

2.5 Barnperspektiv

Om olika aktörer inte samarbetar väl kan barns behov lätt förbises, och det stöd barnen behöver för att klara skolgången kommer för sent. Därför är det viktigt att barnens röster tas på allvar i beslut som rör dem (Skolverket, 14 november 2025). Ett barnperspektiv innebär att uppmärksamma barns egna erfarenheter, upplevelser och åsikter i frågor som rör deras liv. För barn som lever i osäkra boendeformer blir detta extra viktigt, eftersom deras livssituation påverkas av beslut som fattas av vuxna inom olika verksamheter. Ett barnperspektiv innebär alltså inte enbart att se till barns behov, utan också att ge utrymme för barnens egna röster och hur de uppfattar sin situation.

En del forskning tyder på att barn som lever i osäkra boendeformer ofta är särskilt sårbara när det gäller sitt psykiska välbefinnande. Den amerikanska studien av Portwood et al. (2013) visar att barnen som bor i en osäker boendeform löper högre risk för psykisk ohälsa, då nästan hälften av barnen i studien uppvisar emotionella svårigheter som ångest och depression. Portwood et al. (2013) poängterar att barnens egna röster är väldigt viktiga, eftersom barnen rapporterar att de har allvarigare svårigheter än vad deras föräldrar uppfattar. Bland annat skattar barnen sitt psykiska mående som mycket dåligt, medan föräldrarnas skattningar av samma barn ligger inom normalgraden. Utöver de inre känslorna är även utåtagerande beteenden som aggression vanliga hos barn som bor i en osäker boendeform (Portwood et al., 2013). Att barn mår psykiskt dåligt med just depression och ångest är något som även de skolkuratorer som Havlik et al. (2018) intervjuar beskriver. Intervjupersonerna i Semanchin Jones et al. (2018) studie lyfter att personal inte enbart ska fokusera på de synliga beteendena, utan också försöka förstå de bakomliggande orsakerna till dessa beteenden. Intervjupersonerna berättar även att deras integritet ibland kränktes som barn genom att personal delade deras personliga berättelser med obehöriga utan deras samtycke (Semanchin Jones et al., 2018).

Just barns begränsade handlingsutrymme i relation till vuxnas beslutsfattande är också ett viktigt barnperspektiv. Semanchin Jones et al. (2018) visar att intervjupersonerna ofta upplevt att viktiga beslut kring deras utbildning, boende och välmående fattats utan deras medverkan, och att beslut och förväntningar sällan förklarades på ett sätt som var begripligt för dem. Liknande erfarenheter återfinns i den svenska studien av Björkhagen Turesson och Staaf (2023) som visar att barnen upplever brist på både delaktighet och information om sin situation. Exempelvis beskriver ett barn sin otrygghet kring framtiden, eftersom han inte fått tillräcklig information om hur länge han förväntas bo kvar eller hur situationen framöver kommer att se ut.

Kontrasten mellan barnens utsatthet och deras önskan om stabilitet blir tydlig när forskningen visar hur boendeformen hänger ihop med barnens framtidstro. Björkhagen Turesson och Staaf (2023) belyser att förändringar i boendesituationen kan ha stor betydelse för barns framtid och välmående. Ett stabilt boende kan öka känslan av trygghet, hopp och framtidstro, vilket ger barn möjlighet att fokusera på skola och andra utvecklande aktiviteter. Ett av de intervjuade barnen beskriver att när familjen fick ett mer stabilt boende kom även en ökad framtidstro och

drömmer om att vidareutbilda sig och satsa på ett framtida yrke (Björkhagen Turesson & Staaf, 2023).

3. Teori

Inom forskning används teorier som hjälpmedel för att förstå och förklara ett visst fenomen men de bidrar också till att vissa saker kan bli mer framträdande än andra utifrån det fenomen som undersöks (Blom & Morén, 2015). Teorier kan därmed även bidra till vilka resultat som presenteras i studien. Under detta avsnitt redogör vi för studiens teoretiska utgångspunkter där vi beskriver hur ekonomiska och sociala resurser kan ha betydelse för individens, och framför allt barnens, förutsättningar i samhället. Vi använder oss även av teorin KASAM, som betyder känslan av sammanhang.

3.1 Ekonomiska resurser

Ekonomiska resurser är otvivelaktigt något som påverkar människors levnadsförhållanden och handlingsutrymme (Socialdepartementet, 2001). Mattsson (2015, kapitel 5) beskriver att ekonomiska resurser skapar förutsättningar för materiella tillgångar, men också för tillgången till boende, skola och sjukvård. Ekonomiska resurser är därför på många sätt sammanlänkade med andra delar av välfärden. Goda ekonomiska resurser kan därmed bidra till ökat handlingsutrymme gällande de egna livsvillkoren och skapa trygghet (Socialdepartementet, 2001). Socialdepartementet (2001) uppger att internationella studier tyder på att familjens ekonomi kan ha betydelse för barns utveckling och skolgång. Även Nygård (2018, kapitel 3) lyfter att förfogandet över ekonomiska resurser och andra tillgångar, såsom bostad är avgörande för en persons möjligheter till goda levnadsvillkor.

Svallfors (2017) diskuterar hur tillgång till olika resurser skapar sociala kategorier och formar samhällsklasser, där individers position på arbets- och bostadsmarknaden är förutsättningar för livssituationen. Sociala nätverk kan vara av betydelse för att etablera sig på arbetsmarknaden, där personer som har kontakter högt upp i samhällshierarkin har bättre förutsättningar än de som saknar liknande kontaktnät med karriärmässigt framgångsrika personer (Svallfors, 2017).

3.2 Sociala resurser

Socialt kapital kan förstås som en resurs som finns vid sidan av ekonomiska tillgångar. Det sociala kapitalet bygger på resurser i form av relationer till andra människor. Det skapas och utvecklas genom dessa sociala kontakter och samspelet med andra och deras mål, förväntningar och tillit (Järvinen, 2013). De sociala resurserna handlar det om både de nätverk en person ingår i och om de normer som växer fram i dessa, som tillit, samarbete och ömsesidighet (Svensson, 2008). För barn kan de sociala resurserna till stor del bestå av framförallt föräldrar eller andra vuxna i barnets hem, men även kompisar är en viktig del (Socialdepartementet, 2001). Kahlmeter (2021) som utgår från socialt kapital i sin studie, beskriver att kapitalformen kan vara värdefull i olika livsområden, både genom relationen

mellan barn och föräldrar, barnens kompisar och skolsociala nätverk men även föräldrarnas kollegiala relationer på arbetsplatsen.

3.3 Kapitalformer

Tillgången till resurser kan förstås på olika sätt, däribland Bourdieus teori om kapitalformer. Pierre Bourdieu var en fransk sociolog som menade att samhället kan förstås utifrån olika former av kapital (Mattsson, 2015, kapitel 5). Bourdieu beskriver fyra olika kapitalformer: det ekonomiska kapitalet som utgörs av finansiella tillgångar, det kulturella kapitalet baseras på utbildning och kulturella fenomen som teater och konst, det sociala kapitalet avser en persons nätverk och kontakter samt det symboliska kapitalet som är beroende av kontexten i samspel med de andra kapitalformerna. Dessa kapitalformer samverkar och deras betydelse för individens livssituation varierar beroende på hur de kombineras och i vilka situationer de förekommer (Mattsson, 2015, kapitel 5). Mattsson (2015, kapitel 5) beskriver att man utifrån Bourdieus syn kan se samhället som en klasskonstruktion. Klasskonstruktionen kan skapa en social skiktning som kan påverka vilka förutsättningar både barn och vuxna har, bland annat gällande tillgång till en bra skola eller hälsa. Samhällspositionen består alltså av en struktur bestående av flera olika faktorer i form av ekonomiska tillgångar, identitet och sociala relationer (Mattsson 2015, kapitel 5).

3.4 KASAM (känslan av sammanhang)

Teorin KASAM används enligt Lindqvist och Nygren (2016) för att förstå varför vissa människor klarar svåra livssituationer bättre än andra, och kan även fungera som ett verktyg för att identifiera risk för psykisk ohälsa. Genom att individen upplever sin tillvaro som "begriplig", "hanterbar" och "meningsfull" skapas en motståndskraft som gör det möjligt att hantera stress och motgångar. KASAM utgår från hur individen själv tolkar sin situation, att man ser händelser som begripliga, har tillit till sin egen förmåga att hantera dem och finner en personlig mening i att kämpa. Enligt Antonovsky (2005, kapitel 2) är meningsfullheten den viktigaste komponenten av KASAM, eftersom det är individens egen motivation och vilja som avgör om man lyckas samla kraft för att lösa sina problem. Antonovsky (2005, kapitel 5) betonar att en individs sociala bakgrund och ekonomiska förutsättningar skapar grundläggande livserfarenheter som avgör hur stark ens KASAM kan bli.

Enligt Antonovsky (2005, kapitel 2) är en vanlig kritik mot KASAM dess starka fokus på individens inre resurser, vilket riskerar att osynliggöra strukturella hinder och samhällsliga faktorer som skapar motstånd. I denna studie bedömer vi att teorin är relevant eftersom KASAM formas och utvecklas under de första trettio åren i livet genom individens samspel med sin miljö, enligt Lindqvist och Nygren (2016).

Eftersom vår målgrupp består av barn och unga i mellan- och högstadiet, befinner de sig i en formativ fas där deras känsla av sammanhang fortfarande är under utveckling. Genom att fokusera på barn i en formativ ålder kan teorin belysa hur yttre faktorer, såsom boende och skola, samverkar för att antingen stärka eller försvaga barnets förmåga att hantera sin vardag och skolgång.

4. Metod

Svensson och Ahrne (2018) beskriver att en studies resultat påverkas av vilken metod som använts för att komma fram till slutsatsen. I detta avsnitt kommer vi därför att redogöra för de val som vi har gjort i vår studiedesign och varför, samt hur vi bedömer att de har påverkat utfallet.

4.1 Urval

Studien utgår från vad Eriksson-Zetterquist & Ahrne (2015) kallar för ett tvåstegsurval. I det första steget i urvalsprocessen beslutade vi att rikta oss till skolkuratorer verksamma i svenska storstäder. Rapporter och kartläggningar över osäkra boendeformer visar att det är i storstäderna som hemlöshet och osäkra boendesituationer är som störst (Boverket, 2025; Socialstyrelsen, 2024a; Samzelius, 2017). I det andra urvalssteget använde vi Skolverkets digitala lista över skolor i Sverige där vi filtrerade sökningen på stad följt av kommunala grundskolor som har både mellan- och högstadiet i samma skola. Valet av dessa skolor baserades på att alla årskurser som är fokus för studien finns representerade. Vi fick kontaktuppgifter till kuratorerna genom att gå in på respektive skolas hemsida där dessa fanns angivna och skickade förfrågan om deltagande samt informationsbrev om studien via e-post. Många av de tillfrågade svarade att de tyckte att ämnet var intressant, men hade tyvärr inte tid att ställa upp på en intervju. En del tackade nej med motiveringen att de inte hade någon erfarenhet av ämnet som studien vill undersöka.

Urvalet för studien kan också beskrivas som ett målinriktat urval. Andersson och Ahnlund (2021) anger att målinriktat urval är en vanlig urvalsmetod inom kvalitativ forskning då syftet är att hitta respondenter som har relevant erfarenhet av det ämne forskarna avser undersöka närmare. Det är i huvudsak två avgörande faktorer som vi valt att fokusera på i urvalet av skolkuratorer: yrkestiteln skolkurator och det geografiska området. Bedömningen av urvalskriterier gjorde vi utifrån vad vi läst i tidigare forskning om osäkra boendeformer samt att vi med studien syftar till att undersöka skolkuratorers erfarenheter. Andersson och Ahnlund (2021) redogör för att en variation mellan respondenterna kan bidra till ett vidare resultat utifrån olika perspektiv. Genom att inte styra urvalet mer än nödvändigt är förhoppningen att det ska ge en god variation gällande kön, ålder, antal år i yrket, bakgrund och så vidare hos respondenterna.

I planeringsstadiet av studien fanns inget bestämt antal respondenter som krävdes för studiens genomförande. Förfrågan om deltagande gick ut till 83 skolkuratorer med förhoppning om att det fanns intresse att delta. Vi valde att ta direktkontakt med våra respondenter men det finns även andra tillvägagångssätt. Lindberg och Sjöström (2019) beskriver att urval via en förmedlingsmodell sker genom att forskaren tar kontakt med en person i ledande roll i organisationen som godkänner medverkande i studien samt väljer ut vem eller vilka personer som skulle kunna vara lämpliga att tillfråga. Modellen kan således skapa en känsla av tvång eller förväntning att delta hos den tillfrågade, vilket kan påverka frivilligheten (Lindberg & Sjöström, 2019). Genom att skapa direktkontakt med respondenterna hoppades vi på att minska riskerna för att deltagandet i studien skulle skapa en känsla av beroendeställning hos personen som deltar i

studien, vilket en förmedlingsmodell kan medföra. Det går även att ifrågasätta anonymiteten i studien om en överordnad har kännedom om att det finns en möjlighet att den anställde deltar i studien. Med direktkontakt är det istället upp till respondenten själv att avgöra om hen vill informera om deltagandet i studien eller inte, vilket stärker anonymiteten.

4.2 Datainsamling

Datainsamlingen gjordes genom semistrukturerade intervjuer med fyra skolkuratorer från olika kommunala grundskolor. Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015) lyfter att intervjuer är en bra metod för att få fördjupad kunskap inom ett område på kort tid men att intervjuer kräver ett gediget förarbete vilket också kan vara tidskrävande. Intervjuerna i den här studien utgick från en intervjuguide med öppna frågor som kompletterades med följdfrågor under samtalet för att få en fördjupning i respondenternas egna erfarenheter (se intervjuguiden i Bilaga 2). Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015) kallar denna intervjumetod för semistrukturerade intervjuer och beskriver att en av fördelarna med metoden är att kunna anpassa frågorna under intervjuens gång för att få ett bredare perspektiv på fenomenet man vill undersöka, jämfört med exempelvis standardiserade frågeformulär. Intervjuformen gör det även möjligt att ställa nya frågor under samtalets gång i takt med att ny kunskap skapas i samtalet mellan intervjuaren och respondenten (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015). Andersson och Ahnlund (2021) beskriver att intervjuer är en av de vanligaste metoderna inom kvalitativ forskning, när målet är att undersöka individers upplevelser eller erfarenheter om ett fenomen.

I informationsbrevet som gick ut till respondenterna i samband med förfrågan om deltagande i studien framgick att intervjuerna kommer pågå i ungefär 45 minuter. Enligt Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015) bör en intervju vara mellan fyrtiofem och sextio minuter för att få fram tillräckligt med information samt för att orka hålla igång ett samtal i intervjuformat. Utifrån vår intervjuguide gjordes bedömningen att 45 minuter skulle vara tillräckligt med tid för att få svar på våra frågor. Samtidigt utgick vi från antagandet att skolkuratorer har en hög arbetsbelastning och ville därför inte göra intervjuerna alltför tidskrävande för att därmed öka chansen till deltagande.

Enligt lag (2003) om etikprövning av forskning som avser människor krävs att respondenten lämnar informerat samtycke innan deltagande i studien. Öberg (2015) beskriver att informerat samtycke är en grundläggande etisk aspekt av forskning gällande människor för att säkerställa frivilligheten hos deltagaren. I informationsbrevet som skickades ut i samband med förfrågande om deltagande i studien fick alla tillfrågade information om att studien gäller en kandidatuppsats på Umeå universitet, studiens syfte och genomförande och beräknad tidsåtgång. Personerna fick också information om att all insamlad data kommer behandlas konfidentiellt och anonymiseras samt att deltagande är frivilligt och kan när som helst avbrytas utan att ange skäl. De respondenter som svarade ja till att delta i studien fick då en samtyckesblankett att skriva på och skicka tillbaka innan, eller i samband med, intervjun. Den signerade samtyckesblanketten lagras sedan i en säker Teamsyta dit endast vi som genomför studien, handledare och kursansvarig har tillgång för att säkerställa korrekt hantering av personuppgifterna. I samtyckesblanketten framgår vilka personuppgifter studien kommer att

beröra och varför, samt att studien inte kommer hantera känsliga personuppgifter. Utöver att respondenterna fick skriftlig information påbörjades även varje intervjutillfälle med en muntlig påminnelse om frivilligheten, konfidentialiteten och anonymiteten.

Intervjuerna genomfördes digitalt via mötesplatsen Microsoft Teams. När respondenterna meddelat oss att de ville medverka i studien, och att tiden för intervjun hade bestämts, skickade vi en länk för Teamsmötet till respondenten via e-post. Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2018) beskriver att genomföra digitala intervjuer både har för- och nackdelar. Den främsta fördelen är att det är tidsbesparande när man slipper planera in restid, men en nackdel kan vara att samtalet lätt kan stanna av, vilket gör att intervjuaren behöver vara förberedd på att hålla samtalet flytande (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2018). Den tidsbesparande aspekten är något vi tog fasta på när vi beslutade att genomföra intervjuerna digitalt. Vi bedömer att videointervjuer via Teams underlättar för deltagare att medverka oavsett geografisk plats och att det sparar restid. Ytterligare en fördel med att använda Teams för intervjuerna är att programmet har en inspelnings- och transkriberingsfunktion samt att lagring av det inspelade materialet sker direkt i Teams i enlighet med Umeå universitets säkerhetsrekommendation.

De nackdelarna vi beaktade inför valet av digitala intervjuer var risken för tekniska problem, såsom internetstörningar eller bristande ljudkvalité. En digital intervju kan också upplevas som mer formell än ett samtal där man sitter i samma rum (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2018). Under våra intervjuer uppstod inga tekniska problem. Vidare har vi, genom vår socionomutbildning på distans, vana av digitala grupparbeten, lektioner och seminarier vilket har bidragit till en trygghet i att hantera det digitala formatet. De huvudsakliga anledningarna till att intervjuerna skedde digitalt är tid och geografiskt avstånd. Vi som genomför studien bor på olika orter i Sverige och respondenter boende i andra städer än våra boendeorter tillfrågades om att delta. Det fanns därför varken tid eller budget för resor inom ramen för studien.

Samtliga intervjupersoner godkände att intervjun spelades in och samtidigt transkriberades av Teams egen inspelnings- och transkriberingsfunktion. Det var endast ljudet i intervjun som spelades in men under hela tiden hade samtliga mötesdeltagare kameran påslagen. Efter avslutad intervju gick vi igenom transkriberingen samt våra egna anteckningar för att skriva rent texten då transkriberingen under inspelningen inte var exakt. Vi hade beredskap för detta då vi hade genomfört en provintervju med en annan student för att testa hur inspelning och transkribering fungerade. Vi var därför förberedda på att det skulle krävas egna anteckningar vid sidan om för att kunna återge intervjun så exakt som möjligt i sin helhet.

I intervjuerna med skolkuratorerna har vi med ett öppet förhållningssätt fått ta del av deras erfarenheter av arbetet med att stötta elever boende i osäkra boendeformer och deras deltagande i skolan. Vi uppmuntrade skolkuratorerna till att prata fritt utifrån våra frågor och vår uppfattning är att respondenterna hade mycket att säga. Vi ville ge respondenterna en chans att fritt beskriva deras uppfattning av om och hur osäkra boendeformer kan ha betydelse för skolgången. På så sätt hoppas vi att vi minskade påverkan av vår egen förförståelse och att vi fick ett resultat som gav oss nya perspektiv. En av styrkorna med studien är att vi genom intervjuerna fått möjlighet att ställa kompletterande frågor för att fånga upp intressanta fenomen i det skolkuratorerna berättar om. Det har gett oss en djupare förståelse för hur

vardagen kan se ut för en del av de barn som lever i osäkra boendeformer. Att få ta del av skolkuratorernas erfarenheter har varit mycket intressant och lärorikt.

4.3 Litteratursökning

För att hitta relevant forskning till studien har vi använt Google och sökt efter peer-reviewed artiklar genom Umeå universitetsbibliotek samt databaserna SocINDEX och Google Scholar. Vi använde peer-reviewed artiklar eftersom de bygger på vetenskaplig forskning och är kritiskt granskade av forskare inom samma område vilket därmed bedöms ge tillförlitlig information (Umeå universitet, 10 oktober 2024). Vi använde sökorden: school outcomes, homeless children, homeless and child* and school, eviction and child* and sweden or swedish, eviction and children and sweden or swedish. Vid urvalet av relevanta artiklar läste vi först igenom artikelns sammanfattning för att avgöra om den var relevant för studien. Artiklar har även hittats genom andra källors referenslistor och genom sökningar på enskilda forskarens namn för att hitta ytterligare relevanta artiklar inom samma område. Vi har även använt oss av kurslitteratur samt böcker som finns tillgängliga via öppna sökningar online och på bibliotek. Fokus låg på material som behandlar barns skolgång, ekonomiska utsatthet och boendeförhållanden för att få en bred förståelse av ämnet.

En del av kunskapsöversikten och inläsning på ämnet består av rapporter som har hittats genom öppna sökningar online. Vid sökningarna har vi gett särskild uppmärksamhet åt publikationer från myndigheter och organisationer som arbetar med barns boendesituation och skolgång. Syftet var att komplettera med information och statistik som belyser vad barns osäkra boendeformer kan medföra.

4.4 Analysmetod

Vi har valt att analysera studiens material med hjälp av tematisk analys. Analysmetoden fokuserar på att hitta framträdande teman i innehållet (Jepson Wigg, 2019). Genom att manuellt transkribera och lära känna vårt material kunde vi söka och hitta mönster och skillnader i de svar vi fått och sedan sammanställa det till ett resultat. För våra transkriberade intervjuer använde vi Microsoft Word i Teams, vilket underlättade vår egen kodning av materialet. Vi kodade innehållet var för sig och jämförde sedan våra tolkningar. På så sätt kunde vi identifiera teman som framträdde tydligt samt diskutera om vi upptäckte skillnader. Kvale och Brinkmann (2021) beskriver att kodning, eller kategorisering, underlättar för forskaren att få en överblick samt att hitta framträdande teman genom begrepp som upprepas ofta i det empiriska materialet. Däremot kan kategoriseringen av ett material ges för stort fokus och kan därmed bidra till att det fenomen och människors berättelser förenklas och endast blir till kategorier, men bidrar också till struktur (Kvale & Brinkmann, 2021).

Thornberg och Forslund Frykedal (2019, s. 48) beskriver att kodning kan ske i två steg, vilka de kallar "substantiv kodning" och "teoretisk kodning". Det första steget, substantiv kodning, innebär att man börjar markera viktiga och framträdande begrepp eller meningar i det empiriska materialet. Den här fasen kan ske snabbt och samtidigt öppet och empirinära. När

materialet är kodat kan koderna jämföras och kategoriseras med varandra för att på så sätt upptäcka likheter och skillnader för att slutligen kunna bilda kategorier (Thornberg & Forslund Frykedal, 2019). Det andra steget i kodningen är teoretisk kodning, vilket innebär att de koder och kategorier som framträtt under det första steget nu kan bilda "kodfamiljer". Dessa appliceras sedan på en teoretisk modell. Thornberg och Forslund Frykedal (2019) betonar dock att det är viktigt att vara medveten om sin förförståelse om fenomenet och empirin som analyseras. Det är annars lätt att analysen omedvetet kommer påverkas av våra egna föreställningar, varför det bör ske med medvetenhet och ett öppet sinne.

4.5 Etiska överväganden

Nygren (2019) belyser att kvalitativ samhällsvetenskaplig forskning kring sociala problem ofta kretsar kring utsatta grupper i samhället, som exempelvis barn och unga. I kvalitativa studier är intervjuer en vanlig metod som innebär att man ofta möter en människa som kan berätta om svåra händelser eller upplevelser. Att prata om saker som kan ha varit svåra bidrar till att det finns en risk för att intervjupersonens fysiska eller psykiska hälsa påverkas negativt (Nygren, 2019).

Genom etiska överväganden kom vi fram till att det inte är lämpligt att vi som studenter genomför intervjuer med barn om ett så känsligt ämne. Även om barns perspektiv hade varit intressant för studiens resultat, är det inte etiskt försvarbart att intervjua barn som befinner sig i utsatthet på kandidatuppsatsnivå och med bristande forskningserfarenhet hos oss som genomför studien. Att intervjua barn under 15 år i forskningssyfte kräver dessutom vårdnadshavares samtycke (Görman, 2023).

Görman (2023) konstaterar att barn i utsatthet som deltagare i forskning ska skyddas mot risker för ohälsa som exempelvis dåligt mående. Därför bör i första hand vuxna som kan lämna informerat samtycke inkluderas i studien för att undvika de risker som kan uppstå för mer utsatta grupper (Görman, 2023). Vi valde därför skolkuratorer som respondenter då de ofta har en central roll i samverkan mellan elever och deras hem och därmed besitter värdefulla insikter och kunskaper. Följaktligen kan just det professionella perspektivet bidra med värdefull kunskap kring styrkor och utmaningar i arbetet med utsatta barn i skolan, vilket gör kuratorn till en betydelsefull resurs.

4.6 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet

Validitet är ett begrepp som grundar sig i kvantitativ forskning och har därmed diskuterats om det är ett giltigt begrepp inom kvalitativ forskning då det från början är avsett att beskriva giltigheten i något mätbart, eller om andra begrepp bättre lämpar sig för kvalitativ forskning (Kvale & Brinkmann, 2021). Även om det finns flera olika begrepp för att beskriva studiens giltighet kommer vi att hålla fast vid begreppet validitet. Kvale och Brinkmann (2021) beskriver att validitet inom kvalitativa studier utgår från om den valda metoden undersöker det den säger att den ska undersöka. Utifrån metodvalet kan därför även kvalitativa studier ha vetenskaplig validitet (Kvale & Brinkmann, 2021).

Reliabilitet är ett begrepp som beskriver forskningens tillförlitlighet och i kvalitativa studier handlar det om hur mycket man kan lita på att intervjupersonen svar är utan yttre påverkan, som ledande frågor från den som intervjuar (Kvale & Brinkmann, 2021). Kvale och Brinkmann (2021) beskriver att en studie kan ha hög reliabilitet om andra forskare skulle få samma svar av intervjupersonerna vid andra tidpunkter för att kunskapen ska ses som objektiv och tillförlitlig.

Att generalisera inom kvalitativ forskning hänger samman med hur trovärdig studien är och om den går att applicera på liknande miljöer eller urval (Svensson & Ahrne, 2018). De respondenter som deltagit ger en liknande bild som den vi tagit del av i tidigare forskning som redovisas i studien. Däremot är den forskning vi lutar oss mot baserad på ett annat urval än vårt eget. Svensson och Ahrne (2018) beskriver att ett sätt att generalisera kvalitativa studier är att jämföra med andra, liknande studier och på så sätt kunna generalisera resultatet i förhållande till andra forskare som kommit fram till samma sak. Utifrån våra fyra semistrukturerade intervjuer är inte generaliserbarheten det som står i fokus. Att genomföra intervjuer kan istället belysa personliga erfarenheter och upplevelser, vilka man också kan utforska på djupet under intervjun. Det är en av metodens styrkor i kvalitativ forskning (Svensson & Ahrne, 2018).

4.7 Arbetsfördelning

Arbetet med denna uppsats har till största del skett gemensamt. Vi har båda varit delaktiga i sökandet efter vetenskapliga artiklar och annat material som ligger till grund för arbetet. Detta för att vi båda ska vara pålästa och få en stabil vetenskaplig grund att stå på. I skrivandet av forskningsöversikten delade vi upp de olika underrubrikerna, där Emma fokuserade på osäkra boendeformer och skola, samverkan och barnperspektiv. Angelica fokuserade på vräkning och osäkra boendeformer samt socialtjänstens ansvar. Vi har delat på teoriavsnittet och fokuserat på varsin teori. Angelica har skrivit en stor del av metodavsnittet, medan Emma har deltagit aktivt i planering och diskussion kring metodavsnittet. Resultat, analys och diskussion har vi skrivit gemensamt. Även om vi delat upp olika rubriker och avsnitt mellan oss, har vi båda varit delaktiga i att skriva och redigera text i alla delar av uppsatsen. Alla intervjuförberedelser har gjorts gemensamt och vi delade upp listan med relevanta intervjupersoner att kontakta mellan oss någorlunda lika. När vi gjorde intervjuerna var det främst Emma som höll i samtalet, medan Angelica ansvarade för det tekniska med inspelning och transkribering av samtliga intervjuer. Den tematiska analysen genomfördes först var och en för sig för att sedan diskutera vad vi enskilt kommit fram till. Vi har under arbetets gång haft dagliga möten via Teams för att stämma av och diskutera hur vi ska komma framåt i arbetet och vem som fokuserar på vad varje dag. För oss har det varit viktigt att båda ska vara lika delaktiga och få synas i uppsatsen. Vi står båda för det arbete vi gjort tillsammans.

5. Resultat

I följande avsnitt redovisar vi de resultat vi fann i vår studie utifrån fyra semistrukturerade intervjuer med skolkuratorer. Vi börjar med att presentera utfallet av vårt urval. Sedan presenteras resultatet i olika teman som framkom efter vår analys av det empiriska

materialet utifrån de frågor studien är baserad på, fördelat under rubrikerna osäkra boendeformer och skola, kuratorns arbete i skolan och samverkan.

Förhoppningen med vårt urval var att uppnå en god variation gällande kön, ålder, antal år i yrket, bakgrund och så vidare hos respondenterna. Utfallet blev att majoriteten av de som deltog i studien var kvinnor och samtliga respondenter har en relevant samhällsvetenskaplig utbildning för sitt yrke där en socionomexamen var dominerande. I övrigt var det stora skillnader i antalet år i yrket, skolans storlek och upptagningsområde. Erfarenheten av att arbeta med elever som lever i osäkra boendeformer var också något som varierade allt från några månader till 26 år, men gemensamt för respondenterna var att alla haft någon form av kontakt med elever som bor i osäkra boendeformer på olika sätt i rollen som skolkurator. Även skolornas upptagningsområde är varierande, alltifrån vad som ibland beskrivs som mycket socioekonomiskt utsatt område till en centralt belägen skola där de ekonomiska svårigheterna inte är lika utbredd. Trots detta var respondenterna samstämmiga i många av de frågor som berördes, med liknande erfarenheter.

5.1 Osäkra boendeformer och skola

Ett framträdande resultat är att de skolkuratorer som deltagit i studien enhälligt anser att elevens boendesituation kan ha stor betydelse för skolgången, men att den utsatta boendesituationen kan visa sig på olika sätt. Dels kan elever i osäkra boendeformer ha svårt att nå kunskapsmålen, möjligtvis för att de kan ha svårt att koncentrera sig, är trötta eller undviker att komma till skolan. Respondenterna menar att en osäker boendeform också kan avspeglade sig i elevens mående, vilket kan uttrycka sig på olika sätt i skolan. Eleven kan plötsligt få ökad frånvaro eller upplevas som mer arg, trött, ledsen eller bli utåtagerande. En respondent berättar även att barnen kan känna en stor oro och ångest, som kan vara svårt att sätta ord på, vilket hindra barnet från att nå kunskapsmålen och utveckla sociala relationer. Barnen kan också känna en skam över sin boendesituation.

Samtidigt framkommer också att vissa barn som lever i osäkra boendeformer kan uppleva skolan som en "fredad zon" och ha hög närvaro och prestera bra i skolan av den anledningen att skolan är en trygg plats där eleven kan få vara som alla andra. En del av eleverna som lever i osäkra boendeformer är högpresterande i skolan, medan andra kanske bara kommer dit för att äta lunch. Respondenterna beskriver hur elever reagerar, hanterar och påverkas av sin osäkra boendeform kan vara väldigt olika, det finns inga tydliga mönster. Flera av kuratorerna nämner att normalitet och att "vara som andra" kan vara viktigt för barn som lever i osäkra boendeformer, att det kan skapa en stabilitet i vardagen. Elever i mellan- och högstadiet beskrivs av respondenterna vara i en identitetsskapande ålder där man formar sig själv i förhållande till sin omgivning och där integritet blir allt viktigare.

Flera av respondenterna berättar att kompisar i skolan är mycket betydelsefulla för barn som lever i osäkra boendeformer, att barnen "lever för sina kompisar". Kompisar är också en trygghet och bidrar till normalitet i vardagen. Även kompisarnas familjer kan vara betydelsefulla i de fall de hjälper och stöttar barnet utanför skoltid. Samtidigt tar dessa barn inte själva hem kompisar, antingen för att det inte är möjligt beroende på boendesituationen eller på grund av skam för att visa upp sitt hem. Det framkommer också att barnets privata

nätverk i form av andra släktingar har stor betydelse. Om barnen har många trygga personer i sin närhet kan boendeformen vara ganska omärkbar i förhållande till skolgången.

Flera av skolkuratorerna berättar om boendemiljön i en del av socialtjänstens tillfälliga boenden där elever de känner till blivit placerade. Boenden som ligger långt ifrån de krav som annars ställs på boende enligt svensk standard. De menar att barnkonventionen (2018) inte följs på det sätt som samhället tror, och hänvisar bland annat till nollvisionen för vräkning av barnfamiljer, barnets bästa och rätt till trygghet. Skolkuratorerna berättar om situationer som trångboddhet, mögel, ohyra, plastmadrasser i våningssängar och avsaknad av exempelvis garderober. Det är olika typer av boenden som de beskriver som omänskliga och helt olämpliga för barn. En av respondenterna berättar om ett av socialtjänstens boenden i området som var så nedgånget att det var mer hälsosamt och säkrare att vara akut hemlös (bo på gatan) än att bli placerad där och beskriver platsen som "en soptipp för människor". Samtidigt framhålls det att det kan vara svårt för socialtjänsten att hitta passande boenden för familjerna. En respondent uttryckte det så här:

“Ett boende är inte alltid ett hem”

En respondent berättar om erfarenheter av att elever blivit placerade på boenden av socialtjänsten som kan ligga i en annan stadsdel eller till och med i en annan kommun än i det dittillsvarande boendet, vilket kan leda till långa resvägar till skolan, ibland uppemot två timmar. Respondenten menar att hen har förståelse för att skolgången inte prioriteras av barnet i alla lägen när livet i övrigt är präglad av kaos. Skolan är en viktig skyddsfaktor för barnets framtid, men respondenten berättar att myndigheter inte alltid beaktar att barn faktiskt har skolplikt som boendeplaceringen bör anpassas till. Att bli placerad i ett boende långt ifrån skolan kan ibland innebära att eleven måste byta skola. Det medför att eleven riskerar att rivas upp från sitt sociala nätverk och eventuella stödinsatser. Respondenten menar även att det kan bli en ökad ekonomisk kostnad för att ta sig till skolan om familjen placeras i en annan kommun, exempelvis om eleven inte har rätt till busskort. Hen framhärdat att det inte ska vara en ekonomisk fråga att kunna ta sig till skolan.

Flera av respondenterna berättar att de hjälper vårdnadshavare med att ansöka om exempelvis skolskjuts. De upplever att det finns många familjer som inte är medvetna om att skolskjuts finns eller att de behöver hjälp från skolan att ansöka om det. Orsakerna till detta grundar sig ofta i bristande kunskaper i det svenska språket eller samhällssystemet, men kan även bero på andra faktorer som gör att man har svårt att navigera i samhället. Samtidigt beskriver respondenterna att de elever som bor i osäkra boendeformer ofta tar ett stort ansvar, exempelvis genom att stötta sina föräldrar i kontakten med samhället och bära både sin egen och föräldrarnas oro. De lyfter att detta ansvar ibland tas av barnen själva, särskilt i situationer präglade av otrygghet. Respondenterna betonar att det är vuxna som måste försöka lyfta det ansvar som barnet känner, och ta hjälp av andra vuxna. Föräldrarnas mående kan påverka barnen mycket, barn som tar ett stort ansvar för familjens situation och mående kan tvingas växa upp alldeles för fort. De beskriver också att barnen kan känna stor osäkerhet, oro och ångest över att inte ha en trygg plats att kalla hem. Även om barnet bor i ett bra, men

tillfälligt, boende kan det finnas en oro över att inte veta var man bor om tre månader eller hur det stället kommer att vara. Denna oro kan stå i vägen för barnets möjligheter till kunskapsinhämtning och sociala relationer enligt flera av respondenterna.

5.2 Kuratorns arbete i skolan

När skolkuratorerna själva beskriver sin roll i skolan lägger de stor vikt vid att arbetet främst är förebyggande och hälsofrämjande på individ-, grupp- och organisationsnivå samt att de jobbar med psykosocialt stöd och värdegrundsarbete med elever och lärare. Förutom att arbeta med eleverna i skolan kan de också vara ett stöd för föräldrar och familjer, vilket en av respondenterna beskriver som att vara en "samhällsguide" när hen bland annat hjälper föräldrar i kontakt med myndigheter och liknande.

Skolkuratorerna har också en plats i elevhälsoteam och skolsociala team. I arbetet med elevhälsan besöker de klasserna på skolan och informerar om vilket stöd som finns att få. Det beskrivs som särskilt viktigt att komma ut i klasserna och prata med eleverna, eftersom det kan väcka igenkänning och eleverna börjar reflektera över sin egen situation. Skolkuratorns erfarenhet visar att elever då lär känna fler trygga vuxna på skolan, inte bara sina mentorer som de har mer kontakt med än skolkuratoren. På så sätt kan det skapa en tydlighet kring var eleverna kan vända sig om något händer och det kan underlätta för eleverna att ta kontakt när det vet vem skolkuratoren är och var hen har sitt kontor i skolan. Genom att gå runt i klasserna ser respondenten att kompisar till den utsatta eleven kan vara den som kommer fram och berättar om situationen som deras kompis befinner sig i.

Lärare och mentorer beskrivs som en brygga mellan skolkuratoren och barnet, då läraren kan komma med information om elevens utsatta situation till skolkuratoren. En respondent berättar att det finns en upplevelse av att lärare kanske inte alltid vet hur de ska möta ett barn i utsatthet generellt och att de inte vågar sätta gränser eller ställa krav i skolan för att eleven redan har det svårt som det är. Respondenten berättar att annan skolpersonal ibland kan vara för passiv och att lärare kanske ger upp lite för fort på eleven. Lärare kan uppfatta elevens problem och prova en metod de känner till för att närma sig eller stötta barnet. Om det inte funkar så kan lärarna lätt ge upp, vilket respondenten tror grundar sig i en rädsla för att göra fel. Hen anser att det finns mycket kunskap om sociala problem i skolan men att man inte vågar lita på sin magkänsla hur man ska bemöta elever som upplever svårigheter, att det kan kännas obekvämt och svårt. Respondenten menar att man fortfarande kan ställa rimliga krav på barn i utsatthet, men att det ska vara krav som eleven kan nå för att få en känsla av att de lyckas. Det behöver inte vara krav på full närvaro eller andra skolprestationer, för vissa kan det vara en vinst att ta sig till skolan för att spela fotboll på rasten. Respondenten betonar att det är viktigt att fortsätta ställa krav, men sänka ribban och våga individanpassa.

Respondenterna berättar även att de jobbar behovsbaserat i kontakten med eleverna. De använder ingen färdig modell eller metod utan använder snarare sin samlade professionella kunskap och "bondförnuft" för att ha samtal med eleven, lyssna lyhört och möta hen där hen är. Enligt respondenterna blir då stödet mer anpassat efter elevens specifika situation och aktuella förutsättningar. För en respondent, som jobbar i en skola i ett socioekonomiskt utsatt område, är problemet med elever boende i osäkra boendeformer vanligt förekommande i

området. Det gör att skolans kompensatoriska uppdrag blir enligt respondenten ännu viktigare.

Flera av skolkuratorerna berättar att en begränsning i arbetet är att de inte kan hjälpa till och stötta hemma hos eleven, skolkuratoren är starkt begränsad till skolan och det kan skapa en känsla av maktlöshet. Det lämnar en känsla hos flera av att de skulle vilja göra mer för eleven men att de yrkesmässiga gränserna inte tillåter det. Däremot finns det mycket skolkuratorerna kan göra för eleven i skolan, bland annat att försöka göra skolan till en trygg plats för barnet att få utvecklas och "vara som andra". Om en elev exempelvis inte når kunskapsmålen finns det många insatser inom skolan som kan erbjudas för att hjälpa och stötta barnet i det.

Respondenterna anser att det idag är svårt att avgöra om barn lever i osäkra boendeformer, eftersom tecknen inte syns på samma sätt som tidigare. En respondent berättade att de förr kunde se tydligare tecken på att ett barn hade det svårt, till exempel att barnen bar smutsiga kläder, var extremt hungriga eller väldigt trötta, vilket gjorde det lättare att upptäcka barnen. Men respondenten anser att dagens barn ofta är välklädda men utan att det är en tydlig klädtrend alla ska följa, samt att det idag är trendigt med secondhandkläder, vilket inte heller visar deras ekonomiska situation. I högstadietiden kan barnet, eller kompisar till barnet, själva uppmärksamma skolkuratoren på att eleven behöver stöd. Det förekommer också att kuratorn kan få kännedom om ett barns utsatthet genom andra föräldrar på skolan som kanske själva försökt stötta barnet men behöver stöd och hjälp i att göra en orosanmälan till socialtjänsten.

Vissa elever kan vara väldigt svåra att nå som skolkurator. Det kan handla om barn som lever med våld eller där familjen varit inblandad i kriminalitet och flera gånger frihetsberövats. De kan ha sett polisen ingripa mot någon i deras familj eller fått byta bostad flera gånger. Skolkuratorns erfarenhet visar att elever med sådan bakgrund ofta har svårt att lita på vuxna inom myndigheter, och det då även kan gälla förtroendet för skolkuratoren, vilket gör det svårt att nå fram med stöd. Dessa barn kan även vara bra på att dölja hur deras hemsituation ser ut eller gå i försvarsställning gentemot sina föräldrar. Många barn i olika former av utsatta situationer kan vara bra på att dölja att något är jobbigt.

5.3 Samverkan

Förutom den viktiga samverkan med elevens vårdnadshavare har samtliga skolkuratorer också erfarenhet av olika samverkansformer med flera aktörer och myndigheter, däribland socialtjänsten. Det framkommer att respondenterna över lag tycker samverkan fungerar bra, men att flera önskar att de kunde komma in i ett tidigare skede. De menar att skolan behöver ha en mer central roll i utredningar och insatser gällande ett barn med skolplikt och menar att skolan är en viktig del av barnets vardag. Samtidigt behöver inte skolan alltid vara inblandad om eleven klarar sig bra där, uppnår kunskapsmålen och inte visar tecken på psykiskt dåligt mående. Skolkuratorerna betonar däremot att exempelvis socialtjänsten aldrig kan veta hur det är för ett barn i skolan utan samverkan. Sekretessen är däremot något som kan försvåra samverkan med socialtjänsten i vissa fall. Skolpersonalen kan exempelvis inte fråga en handläggare om utredning eller insats kopplat till ett specifikt barn.

För att vissa förebyggande insatser som exempelvis SSPF (Skola, Socialtjänst, Polis, Fritid) ska fungera krävs vårdnadshavares samtycke. Om vårdnadshavare inte samtycker till tidiga insatser kan det bli ett hinder i skolkuratorns förebyggande och stödjande arbete med eleven. Även om samtycke från föräldrar finns behöver också socialtjänsten "godkänna" att skolan är en nödvändig part i samverkan för att få medverka. En respondent berättar att hen alltid meddelar socialtjänsten att hen finns tillgänglig för att delta i samverkan, allt för att kunna hjälpa eleven så bra som möjligt. Även om skolkuratorer enligt lag har anmälningsskyldighet om de misstänker att barn far illa är det inte alltid våra respondenter gör orosanmälningar enbart utifrån barnets boendesituation. Ett par av respondenterna berättar att de självklart orosämalar om de misstänker våld, hedersrelaterat förtryck eller om hemmet på andra sätt är en farlig plats för barnet. Men om barnet fungerar i skolan, inte ger uttryck för psykisk ohälsa eller andra "varningssignaler" kan skolan ofta stötta eleven genom skolans egna insatser.

Samverkan med aktörer utanför socialtjänsten och andra kommunala myndigheter framkommer som viktig trygghetsfaktor, där lokal samverkan är av stor vikt. Ett par av respondenterna berättar att skolorna har samverkan med externa aktörer som exempelvis bidrar med att sponsra aktiviteter, både under och efter skoltid, där alla elever kan delta kostnadsfritt. Det gör att det skapas fler sammanhang där vuxna kan uppmärksamma barnens behov och där barnen ges utrymme att vara just barn. Eleverna får också vara del av något mer än bara skolan. Det noteras att när skolpersonal har direkt kontakt med föreningar och andra aktörer utanför skolan kan barnen få en enklare tillgång till aktiviteter och stödjande miljöer. Fritidsgårdar beskrivs även det vara en viktig plats för barn där de kan umgås med sina vänner. Respondenterna berättar att det är viktigt för barnen i osäkra boendeformer att känna gemenskap och få ett sammanhang.

6. Analys

Studiens syfte har varit att undersöka om osäkra boendeformer har betydelse för skolgången för barn i mellan- och högstadiet utifrån skolkuratorers erfarenheter. Studien har haft sin utgångspunkt i fyra forskningsfrågor om skolkuratorers upplevelser och erfarenheter av arbete med elever i osäkra boendeformer samt för skolkuratorernas arbetssätt och samverkan för eleverna. Resultatet analyseras utifrån ett resursperspektiv, tillgången till ekonomiska och sociala resurser, och teorin KASAM.

Utifrån våra intervjuer framkommer, i likhet med den tidigare forskning vi presenterat, att osäkra boendeformer kan få negativa konsekvenser i elevers skolgång på olika sätt. Det kan handla om psykiskt mående, beteendeproblematik, försämrade skolprestationer och skolfrånvaro. Däremot framkommer det även en annan bild, nämligen att skolan kan fungera som barnens trygga plats i vardagen, där de kan få träffa kompisar och få en känsla av, vad respondenterna anser är normalitet. Även om ett barn bor i en osäker boendeform behöver det alltså inte alltid innebära negativa konsekvenser för skolan, vilket då inte föranleder någon kontakt mellan skolkurator och socialtjänst.

Utifrån resursperspektivet kan både ekonomiska och sociala resurser förstås som bidragande faktorer för att barn i osäkra boendeformer ska få bra förutsättningar i skolan. Det gäller

visserligen de flesta elever, men som framkommer i resultatet blir det extra framträdande för barn i osäkra boendeformer. För de barnen kan sociala resurser i form av skolkompisar och privat socialt nätverk skapa en stabilitet som gör att boendesituationen inte märks i skolan.

Både i vårt resultat och i tidigare forskning förekommer det att socialtjänsten placerar barn i boenden med upp till ett par timmars enkel resväg till skolan, ibland i en annan kommun. Dessa uppgifter är samstämmiga med vad Samzelius (2017) rapporterar om gällande resvägar som en försvårande faktor för skolgången. En respondent beskriver exempelvis hur vissa familjer saknar ekonomiska resurser för att ha råd med busskort, vilket innebär att möjligheten att ta sig till skolan riskerar att bli en ekonomisk fråga. När barnet inte kan ta sig till skolan och delta i undervisningen påverkas även möjligheten att upprätthålla relationer till klasskamrater, vilket en av respondenterna lyfter som en central del av skolvardagen. Därmed minskar även barnets sociala resurser, särskilt i situationer där kontakten utanför skolan också begränsas av avstånd och bristande ekonomiska resurser.

Genom att analysera studiens resultat utifrån tidigare forskning, och med KASAM som en teoretisk lins, går det att se mönster i hur en osäker boendeform kan påverka elevens skolgång och vardag. Vårt resultat tyder på att skolkuratorerna upplever att barnens skolgång påverkas av osäkra boendeformer, exempelvis genom flyttar och att barnens egen oro kan vara svåra för dem att sätta ord på. Detta tolkar vi som en bristande begriplighet. Tidigare forskning av exempelvis Semanchin Jones et al. (2018) ger en liknande bild genom att beskriva hur täta skolbyten och otydliga förväntningar gör skolan svårnavigerad för barnet. När respondenten i vår studie beskriver skolan som en "fredad zon" kan det innebära att skolans fasta strukturer fungerar som en motvikt som återupprättar begripligheten för eleven.

När det gäller hanterbarhet indikerar våra resultat att barnens egna resurser ofta dräneras av praktiska hinder som långa resvägar och trångboddhet. Här framträder socialtjänstens boendelösningar som en särskilt tung belastning. Respondenterna beskriver elever i vad som liknas vid omänskliga boenden, en bild som bekräftas av Samzelius (2017) och Wennerströms (2019) studier. Vidare beskriver respondenterna att de ofta får agera "samhällsguide" för att hjälpa familjen med olika ansökningsblanketter, exempelvis för skolskjuts. Detta stöd hjälper föräldrar att ta det vuxenansvar som ibland hamnar på barnen. Genom att skolkuratoren och samverkanspartner tillför yttre resurser, tolkar vi det som att skolkuratorerna försöker stärka barnets hanterbarhet så att fokus återigen kan läggas på skolgången. Samtidigt kan vi konstatera att vi inte har undersökt om eleverna bär på underliggande svårigheter, såsom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF), vilket också kan vara en faktor som gör det svårt att hantera olika situationer. Svårigheterna i skolan kan således bero på sådana individuella förutsättningar och inte enbart på den osäkra boendeformen.

Meningsfullhet framstår ofta i våra resultat som en central skyddsfaktor, då skolkuratorerna beskriver att barnen kommer till skolan för sina kompisar. Nygren (2020) betonar också att trygga vänskapsrelationer är avgörande för elevernas välmående. Samtidigt ser vi att skammen över boendet kan hota meningsfullheten genom att barnet undviker eller har svårt med social kontakt. Vårt resultat tyder på att barn kan känna en så stark skam över sitt bristfälliga boende att de inte vågar berätta för någon om sin utsatthet, i likhet med studien av Björkhagen Turesson och Staaf (2023). Det skapar en barriär för de sociala relationer som

annars kan ge skolgången mening. Om skolkuratoren genom sitt arbete lyckas skapa en trygg miljö där barnet får "vara som andra" kan det ses som ett sätt att stärka barnets motivation att komma och stanna kvar i skolan trots en svår hemsituation. Även om eleven inte kommer på lektionerna så säger en skolkurator att det meningsfulla kan vara att bara komma och spela fotboll. Enligt vår analys kan skolan och skolkuratorns arbete fungera som en KASAM-förstärkare. Genom att öka elevens upplevelse av begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet kan skolan utgöra en motvikt till boendesituationens negativa påverkan. På så sätt kan skolan skapa förutsättningar för en mer gynnsam skolgång.

7. Diskussion

Resultaten som framkommit är till stor del av liknande karaktär som forskningsöversikten vi presenterat. Den stora skillnaden är att vårt resultat saknar uppgifter om hur skolkuratorerna uppfattar att eleverna klarar sig kunskapsmässigt i skolan och skolprestationer, vilket är mer framträdande i resultat som presenteras i forskningsöversikten. Det kan bero på att vi inte frågade om det i intervjuerna, där vi kan se att psykisk hälsa och sociala relationer är mer framträdande. Vi har reflekterat över att vi lyft fram elevens mående för att vi tycker att det är viktigt och att vi bedömer att skolan kan vara en viktig och stabil plats för många barn. Att skolkuratorerna inte heller tog upp det när det fanns utrymme kan också tyda på att skolgång handlar mer om hur individen är och mår i skolan, än enbart vad eleven har för betyg. Självklart är utbildningen och kunskapsmålen viktiga, men skolan är mer än en plats för utbildning. Det är också en viktig plats där barn får möjlighet att utveckla sociala relationer, en egen identitet och få ett sammanhang.

Studiens huvudfokus är osäkra boendeformers betydelse för skolgången, men under intervjuerna med skolkuratorerna blev det även naturligt att komma in på andra former av utsatthet som också kan påverka elevers deltagande och mående i skolan, trots ett stabilt boende. Det kan vara faktorer som är desamma som de barn i osäkra boendeformer upplever, som att långa resvägar till skolan kan vara självvalt för att familjen vill bo på landet. Trångboddhet kan bero på både ekonomiska förutsättningar eller vara självvalt då familjen prioriterar att ha nära till jobb och skola för att få ihop vardagspusslet. Faktorer som trångboddhet och långa resvägar till skolan behöver alltså inte per automatik betyda att det är ett uttryck för en osäker boendeform, men en osäker boendeform kan resultera i detsamma. Vår uppfattning är att sociala problem inte går att låsa i separata kategorier, utan att flera risk- och skyddsfaktorer samspelar med varandra. Andra barn i trygga boendeformer kan fortfarande uppleva samma svårigheter i skolan som barn i osäkra boendeformer, men kanske på andra grunder än boendesituationen.

I vår studie är det skolkuratorer som får utrymme att berätta om sina erfarenheter och sitt arbete i skolan med att stödja barn i osäkra boendeformer. Det ger ett vuxet perspektiv som bygger på skolkuratorers professionella erfarenheter och tolkningar av hur barns skolgång kan påverkas av osäkra boendeformer, snarare än från barns egna berättelser. Det hade varit intressant att undersöka barnens egna erfarenheter i framtida forskning. Genom de skolkuratorer vi har intervjuat har ett fåtal barns perspektiv fått komma fram. Det framkommer i våra intervjuer att problemet med osäkra boendeformer uppfattas som ganska

osynligt och att det finns en uppfattning att samhället tar hand om barnen utifrån barnkonventionen, socialtjänsten och den svenska nollvisionen mot vräkning av barnfamiljer.

Osäkra boendeformer hos barn är trots detta ett fortsatt stort samhällsproblem (Socialstyrelsen, 2024a), vilket understryker vikten av att lyfta den utsatthet som finns hos barn i samhället. Att belysa en problematisk situation och sprida kunskap om dess existens och konsekvenser tror vi kan bidra till att på samhällsnivå skapa bättre förståelse och förutsättningar för utsatta grupper generellt.

Ett resultat som framträder är de praktiska hindren för barn, som exempelvis långa resvägar till följd av placeringar i tillfälliga boenden, kan försvåra elevers möjlighet att delta i undervisningen. Trots att skolgången ses som avgörande för barns framtid i både internationell och nationell forskning, skiljer sig ländernas praktiska stödåtgärder till barn som har svårigheter att ta sig till skolan på grund av sin osäkra boendeform. I USA tvingar den amerikanska lagen McKinney-Vento Homeless Assistance Act skolor att ordna skoltransport så att elever som hamnar i hemlöshet fortsatt kan gå kvar i sin skola. Skolkuratorer koordinerar ofta detta eftersom de ser transporten som avgörande för närvaro och därmed elevens möjlighet att nå kunskapsmålen (Havlik et al., 2018). I vårt empiriska material framkommer att skolkuratorerna kan guida familjer som är i behov av skolskjuts att söka det. Det framkommer att många vårdnadshavare inte är medvetna om att möjligheten finns, så återigen spelar skolkuratoren en stor roll i att skapa förutsättningar inom skolans ramar för att underlätta elevers skolnärvaro.

Efter att ha tagit del av forskning, rapporter och våra egna intervjupersoners uppgifter om standarden på de bostäder socialtjänsten erbjuder till barnfamiljer ställer vi oss kritiska till om barnets bästa tas i beaktning när de blir placerade på olämpliga boenden. Vi förstår att inte alla boenden är av denna låga standard, men de finns och används onekligen i ett av de geografiska områden som omfattas av vår studie. Samtidigt kan vi se att bostadsmarknaden gör att det saknas förutsättningar för bättre boendemiljöer, vilket gör barns boendesituation till en viktig politisk fråga. Men osäkra boendeformer kan inte heller enbart reduceras till en bostadspolitisk fråga. Vi ser att barnets faktiska möjlighet till närvaro, deras psykiska mående och sociala identitet, gör boendesituationen även till en avgörande skolfråga. Samtidigt är det viktigt att skapa förutsättningar för utbildning och arbete för de vuxna så att de får bättre chanser till egen försörjning, bland många andra åtgärder. Osäkra boendeformer är ett brett begrepp och kan därför bero på många olika faktorer, både sociala och strukturella, vilket gör det svårt att föreslå konkreta åtgärder för hur förutsättningarna och möjligheterna till fler varaktiga bostäder kan förbättras. Klart står ändå att barnen är oskyldiga offer med inga, eller väldigt små, möjligheter att påverka sin egen boendesituation.

7.1 Vidare forskning

Vår studie utgår från skolkuratorers perspektiv och erfarenheter. För att få en bättre förståelse av hur osäkra boendeformer påverkar på skolgången, kan framtida forskning fokusera på barnens egna röster och levda erfarenheter. Kvalitativa intervjuer med eleverna själva skulle kunna skapa en djupare förståelse för de svårigheter de möter i skolgången utifrån deras hemförhållanden, men även för hur de anser att skolan bäst kan stötta. Det skulle

förhoppningsvis ge skolan bättre kunskap för att fungera som den stabila och stöttande punkt som skolkuratorerna i vår studie strävar efter att skolan ska vara.

Eftersom endast fyra av 83 tillfrågade var med i studien, vore det intressant att undersöka om arbetsätten skiljer sig åt eller om de är lika runtom i landet. Detta för att se om barn i osäkra boendeformer får en likvärdig stöttning av skolkuratorer i sin skolgång oavsett bostadsort. Stödet vi ser i vår studie baseras i hög grad på skolkuratorns personliga erfarenhet och kunskap, snarare för en tydlig metod. En större studie med många fler respondenter skulle kunna belysa huruvida det finns behov av mer gemensamma riktlinjer så att skolan lättare ska kunna upptäcka de drabbade barnen och säkerställa att ingen faller mellan stolarna.

8. Referenser

- Andersson, K., & Ahnlund, P. (2021). Urvalets betydelse för kvalitativa intervjustudier. I P. Ahnlund & L. Sauer (Red.), *Att forska i socialt arbete – Utmaningar, förhållningssätt och metoder*. (2:1 uppl., s. 199 – 212). Studentlitteratur.
- Antonovsky, A. (2005). *Hälsans mysterium* (2 uppl.). Natur & Kultur.
- Barnombudsmannen. (2022). *Blir det någon skillnad – eller säger vi det här helt i onödan?* (ISBN: 978-919806028-2-1). Barnombudsmannen.
https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument/publikationer/bo_ar2022_bli-detnan-skillnad.pdf
- Berg, L., & Brännström, L. (2018). Evicted children and subsequent placement in out-of-home care: A cohort study. *PLoS ONE* 13(4): e0195295.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0195295>
- Björkhagen Turesson, A., & Staaf, A. (2023). How are children's rights to housing, safety and protection implemented in practice in Malmö? *Nordic Social Work Research*, 13(2), 280–292. DOI: 10.1080/2156857X.2021.1969263
- Blom, B., Isaksson, C. & Nygren, L. (2020). Kuratorn – det sociala arbetets centrala aktör i skolan. I C. Isaksson, B. Blom & L. Nygren (Red.), *Socialt arbete i skolan: villkor, innehåll och utmaningar* (s. 19 – 26). Studentlitteratur.
- Blom, B., & Morén, S. (2015). *Teori för socialt arbete*. Studentlitteratur.
- Boverket (2025). Bostadsmarknadsenkäten.
<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/bostadsmarknaden/bostadsmarknadsenkaten/>
- D-Wester, Y. (2020). Skolsocialt arbete och skolfrånvaro. I C. Isaksson, B. Blom & L. Nygren (Red.), *Socialt arbete i skolan: villkor, innehåll och utmaningar* (s. 165 – 177). Studentlitteratur.
- Eriksson-Zetterquist, U. & Ahrne, G. (2015). Intervjuer. I G. Ahrne & P. Svensson (red.), *Handbok i kvalitativa metoder*. (2:4 uppl., s. 34 – 54). Liber.
- Fernqvist, S., Flinkfeldt, M., Näsman, E & Ponton von Gerber, C. (2020) *Barnfattigdom – Barnfamiljer och professionellas perspektiv* (2 uppl.). Gleerups.
- Förvaltningslag (SFS 2017:900). Justitiedepartementet L6.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svenskforfattningssamling/forvaltningslag-2017900_sfs-2017-900/
- Garcia, A. R., Metraux, S., Chen, C.-C., Park, J. M., Culhane, D. P., & Furstenberg, F. F. (2018). Patterns of Multisystem Service Use and School Dropout Among Seventh-, Eighth-, and Ninth-Grade Students. *The Journal of Early Adolescence*, 38(8), 1041-1073. DOI: 10.1177/0272431617714329
- Görman, U. (2023). *Vägledning om etikprövning av forskning på människor*. Etikprövningsmyndigheten.

- Havlik, A. S., Rowley, P., Puckett, J., Wilson, G., & Neason, E. (2018). "Do Whatever you Can to Try to Support that Kid": School Counselors' Experiences Addressing Student Homelessness. *Professional School Counseling*, 21(1), 47 – 59. DOI: <https://doi.org/10.5330/1096-2409-21.1.47>
- Hjelte, J. (2020). Skolkuratorers ansvarsområden vid intern och extern samverkan. I C. Isaksson, B. Blom & L. Nygren (Red.), *Socialt arbete i skolan: villkor, innehåll och utmaningar* (s. 95 – 108). Studentlitteratur.
- Hong, S., & Piescher, K. (2012). The role of supportive housing in homeless children's wellbeing: An investigation of child welfare and educational outcomes. *Children and Youth Services Review*, 34(8), 1440–1447. DOI: 10.1016/j.childyouth.2012.03.025
- Jepson Wigg, U. (2019). Att analysera livsberättelser. I A. Fejes & R. Thornberg (Red.), *Handbok i kvalitativ analys*. (3 uppl., s. 255 – 272). Liber.
- Järvinen, M. (2013). Ett maktperspektiv på mötet mellan klient och system. I A. Meeuwisse & H. Swärd (Red.), *Perspektiv på sociala problem*. (2 uppl., s. 281 – 300). Natur & Kultur.
- Kahlmeter, A. (2021). Does housing instability matter for youths' educational attainment? Findings from Swedish longitudinal register data. *Acta Sociologica*, 64(2), 215 – 229. DOI: 10.1177/0001699320939629
- Kahlmeter, A., Bäckman, O. & Brännström L. (2018). Housing Evictions and Economic Hardship. A Prospective Study. *European Sociological Review*, 34 (1), 106–119. DOI: 10.1093/esr/jcx087
- Knutagård, M. (2018) Homelessness and Housing Exclusion in Sweden, *European Journal of Homelessness*, 12(2), 103 – 119.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2021). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (3 uppl). Studentlitteratur.
- Lafavor, T., Langworthy, E. S., Persaud, S., & Kalstabakken, W. A. (2020). The Relationship Between Parent and Teacher Perceptions and the Academic Success of Homeless Youth. *Child Youth Care Forum*, 49(3), 449-468. DOI: 10.1007/s10566-019-09538-0
- Lag (SFS 2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Socialdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svenskforfattningssamling/lag-20181197-om-forenta-nationernas-konvention_sfs-2018-1197/
- Lag (SFS 2003:460) om etikprovning av forskning som avser människor. Utbildningsdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svenskforfattningssamling/lag-2003460-om-etikprovning-av-forskningsom_sfs-2003-460/
- Lindqvist, R., & Nygren, L. (2016). Sociologi och socialt arbete. I A. Meeuwisse, H. Swärd, S. Sunesson & M. Knutagård (Red.), *Socialt arbete: en grundbok*. (3 uppl., s. 180 – 197). Natur & Kultur.

- Mattsson, T. (2015). *Intersektionalitet i socialt arbete: Teori, reflektion och praxis*. (2 uppl.). Gleerups.
- Nygren, K. (2020). Ungas fysiska och psykiska hälsa. I C. Isaksson, B. Blom & L. Nygren (Red.), *Socialt arbete i skolan: villkor, innehåll och utmaningar* (s. 125–137). Studentlitteratur.
- Nygren, L. (2019). Risken finns, finns nyttan? Etikprövningen och den kvalitativa forskningen. I H. Kalman & V. Löfgren (red.). *Etiska dilemman – forskningsdeltagande, samtyckte och utsatthet*. (2 uppl., s. 25 – 40). Gleerups.
- Nygård, M. (2018) *Socialpolitik i Norden*. Studentlitteratur
- Parrish, M. (2012). *Mänskligt beteende: perspektiv inom socialt arbete*. Liber.
- Portwood, S. G., Shears, J. K., Brooks Nelson, E., & Thomas, M. L. (2013). Examining the impact of family services on homeless children. *Child & Family Social Work*, 20(4), 480–493. DOI: 10.1111-cfs.12097
- Ryttersson, J. (17 mars, 2025). *Vräkning*. Boupplysningen.
<https://www.boupplysningen.se/boende/vrakning>
- Samzelius, T. (2017). *En plats att kalla hemma*. (ISBN: 91-7321-371-3). Rädda barnen.
- Semanchin Jones, A., Bowen, E., & Ball, A. (2018). “School definitely failed me, the system failed me”: Identifying opportunities to impact educational outcomes for homeless and child welfare-involved youth. *Children and Youth Service Review*. 91, 66–76. DOI: 10.1016/j.chilyouth.2018.05.032
- Skollag (SFS 2010:800). Utbildningsdepartementet.
https://www.riksdagen.se/sv/dokumentoch-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800/
- Skolverket. (14 november, 2025). *Extern samverkan för tidigt möta barn och elevers behov*. Skolverket. <https://www.skolverket.se/lorande-och-trygghet/elevhalsa-och-stodinsatser/stodoch-tidiga-insatser/tidiga-och-samordnade-insatser-for-barn-och-unga/extern-samverkan-foratt-tidigt-mota-barns-och-elevers-behov>
- Skolverket. (1 augusti, 2025). Läroplan för grundskolan samt för förskoleklass och fritidshemmet. Skolverket.
<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/loroplanlgr22-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-ochfritidshemmet#/curriculum/LGR22?schoolType=GR&tosHeading=Kursplaner>
- Socialdepartementet (2024). *Uppdrag till Socialstyrelsen att förstärka arbetet mot vräkningar av barnfamiljer* (S2024/01823 (delvis)). Regeringskansliet.
<https://www.regeringen.se/contentassets/cdcc02a536d440359eb21a8e34661a16/uppdrag-tillsocialstyrelsen-att-forstarka-arbetet-mot-vrakningar-av-barnfamiljer.pdf>
- Socialdepartementet. (2001). *Barns och ungdomars välfärd*. (SOU 2001:55)

Socialstyrelsen. (2022). *Stöd för socialtjänsten i arbetet med att förebygga avhysningar*. (2022-6-7914). Socialstyrelsen. (Artikelnummer: 2022-6-7914).
<https://www.socialstyrelsen.se/contentassets/2c70d4e772c949569a559e18cd34f4ba/2022-67914.pdf>

Socialstyrelsen. (2024a) *Kartläggning av hemlösheten 2023: Personer i hemlöshet i behov av socialtjänsten*. (Artikelnummer: 2024-2-8927). Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen. (2024b). *Hemlösheten fortsatt kvar på hög nivå*. Socialstyrelsen.
<https://www.socialstyrelsen.se/om-socialstyrelsen/pressrum/press/hemlosheten-fortsatt-kvarpa-hog-niva/>

Socialstyrelsen. (2025). *Barnfamiljer som riskerat att bli eller blivit avhysta*. (Artikelnummer 2025-12-9942). Socialstyrelsen.
<https://www.socialstyrelsen.se/contentassets/72d2a5202e844e56bca2a6d3074ab480/2025-129942.pdf>

Socialtjänstlag (SFS 2025:400). Socialdepartementet.
https://www.riksdagen.se/sv/dokumentoch-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialtjanstlag-2025400_sfs-2025-400/

Svallfors, SS. (2017). Klass. I C. Edling & F. Liljeros (Red.), *Ett delat samhälle - makt, intersektionalitet och social skiktning*. (2 uppl., s. 31 – 49). Liber.

Svensson, K., Johnsson, E., & Laanemets, L. (2008). *Handlingsutrymme: Utmaningar i socialt arbete*. Natur & Kultur.

Svensson, P., & Ahrne, G. (2015). Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. Ahrne & P. Svensson (red.), *Handbok i kvalitativa metoder*. (2:4 uppl., s. 17-33). Liber.

Sveriges stadsmissioner. (2026). *Hemlöshetsrapporten 2026* (nr. 15/2026). Sveriges stadsmissioner. https://sverigesstadsmissioner.se/wp-content/uploads/Hemloshetsrapporten2026_FINAL.pdf

Thornberg, R., & Forslund Frykedal, K., (2019). Grundad teori. I A. Fejes & R. Thornberg (red.), *Handbok i kvalitativ analys*. (3 uppl., s. 44 – 71). Liber.

Umeå universitet. (10 oktober 2024). *Vetenskapliga artiklar och andra publikationer*.
<https://www.umu.se/bibliotek/soka-skriva-studera/informationssokning-ochkallkritik/vetenskapliga-publikationer/>

Von Otter, C., Bäckman, O., Stenberg, S-Å., & Qvafordt Eisenstein, C. (2017). Dynamics of Evictions: Results from a Swedish Database. *European Journal of Homelessness*, 11(1), 35–58.

Wennerström, E. (6 maj, 2019). *Allt fler barn tvingas leva i hemlöshet*. Barnrättsbyrån.
<https://barnrattsbyran.se/allt-fler-barn-tvingas-leva-i-hemloshet/>

Öberg, P. (2015). Livshistorieintervjuer. Ahrne & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder*. (2:4 uppl., s. 55 - 67). Liber.

9. Bilagor

BILAGA 1 – Informationsbrev

Förfrågan om deltagande i intervjustudie om skolgång för barn som lever i en osäker boendeform

Hej,

Vi heter Angelica Åström och Emma Ekman, och är socionomstudenter som för närvarande skriver på vår kandidatuppsats vid Umeå universitet. Studien undersöker skolgången för barn i mellan- och högstadiet som lever i osäkra boendeformer i Sverige, utifrån skolkuratorers erfarenheter. Med osäkra boendeformer menar vi hemlöshet, kortsiktiga boendelösningar och liknande frånvaro av stabil och varaktig bostad.

Vi vänder oss till dig eftersom vi tror att dina erfarenheter kan bidra med värdefull kunskap om ämnet.

Om intervjun

Intervjun genomförs digitalt via Teams **på en tid som passar dig**. Intervjun beräknas ta cirka 45 minuter. För att kunna analysera intervjun på ett riktigt sätt spelar vi gärna in ljudet, som sedan transkriberas. Inspelningen är självklart **frivillig**.

När?

Intervjuerna sker under veckorna 12 – 14.

Hantering av personuppgifter

Deltagandet är frivilligt och kan när som helst avbrytas utan att ange skäl. All information kommer att behandlas **konfidentiellt och anonymiseras** så att ingen enskild person kan identifieras i den färdiga uppsatsen. All insamlad data raderas efter att kandidatuppsatsen har godkänts.

Resultaten från studien kommer att presenteras i en kandidatuppsats som publiceras i DiVAportalen.

Har du frågor eller vill delta? Kontakta gärna Angelica eller Emma. Du kan också kontakta vår handledare, Frida.

Vänliga hälsningar,

Angelica Åström

Emma Ekman

Handledare:

Frida Rudolphi (lektor och forskare)

BILAGA 2 - Intervjuguide

Inledande frågor:

1. Hur länge har du jobbat som skolkurator?
2. Hur skulle du beskriva din roll i skolan, till exempel inom elevhälsoteam?

Tema 1: Skolkuratorers erfarenheter

1. Kan du berätta om dina erfarenheter av elever som lever i osäkra boendeformer?
2. Hur har du fått kännedom om att en elev befinner sig i en osäker boendeform?

Tema 2: Betydelse för skolgång

1. Upplever du att osäkra boendeformer kan ha betydelse för elevers skolgång? På vilket sätt?
2. Hur upplever du att elevers sociala relationer till jämnåriga och skolpersonal påverkas av osäkra boendeformer i skolan?

Tema 3: Arbetsätt

1. Hur arbetar du som skolkurator för att stödja elever som lever i osäkra boendeformer?
2. Upplever du begränsningar i arbetet med att stödja elever som lever i osäkra boendeformer?
Vad fungerar bra?

Tema 4: Samverkan

1. Finns det samverkan mellan skolan och socialtjänsten gällande elever i osäkra boendeformer? Hur fungerar det?
2. Samverkar skolan med andra aktörer för att stötta elever i osäkra boendesituationer? Vilka?

Avslutningsfråga:

Är det något du vill tillägga eller känner att du mer vill dela med dig av?

Tack för din medverkan!

UMEÅ UNIVERSITET

Samtycke till personuppgiftsbehandling och information till registrerade

Inför studentarbetet “Skolgång för elever som lever i osäkra boendeformer” vid intuitionen för socialt arbete på Umeå universitet kommer följande personuppgifter om dig att samlas in och behandlas

• *Namn*

Ditt samtycke behövs för att ovanstående personuppgifter inför studentarbetet ska kunna behandlas. Mer information om studentarbetet finner du längre ner i blanketten. Det är Umeå universitet som är personuppgiftsansvarig för behandlingen. Kontaktuppgifter till Umeå universitet är Umeå universitet, 901 87 Umeå, registrator@umu.se, 090-786 50 00. Umeå universitet har utsett ett dataskyddsbud. Dataskyddsbudet nås på pulo@umu.se eller genom växel 090-786 50 00. Du kan även kontakta den ansvariga för studentarbetet handledare Frida Rudolphi på e-post frida.rudolphi@umu.se eller telefon 0702 24 89 50.

Dina personuppgifter kommer med stöd av samtycket att behandlas längst fram till 13 maj 2026 eller till den senare tidpunkt då studentarbetet har godkänts.

Dina personuppgifter kommer endast att hanteras av behörig student samt behörig personal vid Umeå universitet.

Du har när som helst rätt att ta tillbaka ditt samtycke. Detta gör du genom att kontakta Maria Sjölund, kursansvarig vid institutionen för socialt arbete, Umeå Universitet, via e-post: maria.sjolund@umu.se eller telefon: 090-786 54 05. Observera dock att ett återkallande av ditt samtycke inte påverkar lagligheten av behandlingen innan samtycket återkallats.

Du har även rätt att kontakta Umeå universitet för att få information om vilka uppgifter som behandlas om dig eller för att begära rättelse, överföring, radering eller begräsning av dina personuppgifter. Du kan även kontakta universitetets dataskyddsbud på mejl pulo@umu.se. För mer information om hur universitetet behandlar personuppgifter se: umu.se/gdpr

Du har även rätt att inge klagomål till tillsynsmyndigheten Integritetskyddsmyndigheten om du tycker att vi behandlar dina personuppgifter på ett felaktigt sätt.

Samtycker du till att dina personuppgifter används på sätt som beskrivs ovan?

• Ja

Datum:

Namn:

Information om Umeå universitets behandling av personuppgifter i studentarbeten

Om du väljer att delta kommer viss information om dig att behandlas som ditt namn, yrkestitel, kontaktuppgifter, röstinspelning och kommun inom ramen för studentarbetet. Denna information kommer att samlas in genom intervjuer via Teams. Informationen eller en del av informationen kommer att kunna kopplas till dig genom din yrkestitel. Uppgifter som kan kopplas till dig på detta sätt räknas som personuppgifter enligt EU:s dataskyddsförordning 2016/679 (GDPR). Anledningen till att det i studentarbetet behöver behandlas sådana personuppgifter är för att möjliggöra intervju via Teams. I denna studie kommer vi inte behandla känsliga personuppgifter.

Umeå universitet är personuppgiftsansvarig för denna behandling. Den rättsliga grunden för personuppgiftsbehandlingen är ditt samtycke i enlighet med EU:s dataskyddsförordning, artikel 6.1 a.

Personuppgifterna kommer att förvaras vid universitetet på ett sådant sätt att, utöver ansvarig student, kommer endast behörig personal vid universitetet att ges tillgång till personuppgifterna. Uppgifterna kommer att behandlas så att inte obehöriga kan ta del av dem.

Dina personuppgifter kommer att behandlas under hela studentarbetet som kommer att pågå till 13 maj 2026 eller till den senare tidpunkt då studentarbetet har godkänts.

Underlag till studentarbeten, där dina personuppgifter ingår, gallras efter att studentens betyg rapporterats i universitetets studieregister.

Enligt EU:s dataskyddsförordning samt nationell kompletterande lagstiftning har du rätt att:

- begära tillgång till dina personuppgifter (begära sk. registerutdrag)
- få dina personuppgifter rättade
- få dina personuppgifter raderade
- få behandlingen av dina personuppgifter begränsad.

Under vissa omständigheter medger dataskyddsförordningen samt kompletterande nationell lagstiftning undantag från dessa rättigheter. Rätten till tillgång till sina uppgifter kan exempelvis begränsas av sekretesskrav, och rätten att få uppgifter raderade kan begränsas av regler rörande arkivering.

Om du vill åberopa någon av dessa rättigheter ska du ta kontakt med dataskyddsombudet vid Umeå universitet (pulo@umu.se) och ange uppgifter om aktuellt studentarbete.

Om du är missnöjd med hur dina personuppgifter behandlas har du rätt att klaga hos Integritetsskyddsmyndigheten. Information om detta finns på myndighetens webbplats (imy.se).